

ყოველთვიური 2018 წლის

სასარგებლო ინფორმაცია

- Doing Business – 2018 წელი
- მენარმეთათვის სასარგებლო ინფორმაციის წყაროები
- კონკურენტული უპირატესობა
- პორტარის 5 ძალა

გვ.12-13

სიახლეები

სოფლის მეურნეობის მინისტრი, ლევან დავითაშვილი სიდნაის რაიონში, სოფელ საქობოში, ზეთისხილის მოსავლის აღების და გადამამუშავების საწარმოო პროცესს გაეცნო.

მცხეთის მუნიციპალიტეტის სოფელ წილკანში, პროფესორ ივანე სარიშვილის სახელობის ნიადაგის სამეცნიერო-კვლევითი ლაბორატორია, სიმბოლურად, ნიადაგის მსოფლიო დღეს გაიხსნა.

გვ.10-11

ევროკავშირის დახმარება

საქართველოს პრემიერ-მინისტრმა, გიორგი კვიციანიძემ, საქართველოს სოფლის მეურნეობის მინისტრ ლევან დავითაშვილთან და საქართველოში ევროკავშირის ელჩ იანოშ ჰერმანთან ერთად, სოფლისა და სოფლის მეურნეობის განვითარების ევროპის სამეზობლო პროგრამის (ENPARD) პირველი ფაზის (2014 - 2017 წწ) შედეგები კონფერენციაზე „სოფლად უკეთესი ცხოვრებისთვის“ შეაჯამა.

გვ.2

ამრანულ დარბში მიღწეული შედეგები

გვ.3-7

წარმატების ისტორიები

ინოვაციური მრავალწლოვანი ხეხილის ბაღი საოკუპაციო ხაზთან	დაფნა, როგორც კარგი საექსპორტო პროდუქტი
---	---

გვ.8

ქართული ღვინო

ქართული ღვინის წარდგენა ნიდერლანდებში

ქართული ღვინის წარდგენა იაპონიაში

გვ.9

მოსახლეობის საცხოვრებელი და სამუშაო პირობების გაუმჯობესებას. ჩვენთვის ძალიან მნიშვნელოვანია, რომ პროგრამაში დიდი ადგილი ეთმობა გარემოს დაცვის საკითხებს და გარემოსდაცვითი პოლიტიკის გაუმჯობესებას. ეს ეხმარება ჩვენს ახალ სტრუქტურულ ცვლილებებს, რომლითაც გარემოს დაცვა და სოფლის მეურნეობა ერთი სტრუქტურული ორგანიზმი იქნება. დარწმუნებული ვარ, რომ ENPARD-ის III ფაზის

საქართველოს პრემიერ-მინისტრმა გიორგი კვიციანი, საქართველოს სოფლის მეურნეობის მინისტრ ლევან დავითაშვილთან და საქართველოში ევროკავშირის ელჩ იანოშ ჰერმანთან ერთად, სოფლისა და სოფლის მეურნეობის განვითარების ევროპის სამომხლო პროგრამის (ENPARD) პირველი ფაზის (2014 – 2017 წწ) შედეგები კონფერენციაზე „სოფლად უკეთესი ცხოვრებისთვის“ შეაჯამა. პროგრამის ფარგლებში, სოფლად მცხოვრებმა ადამიანებმა ევროკავშირის პირდაპირი დახმარება მიიღეს. პრემიერ-მინისტრმა ამ პროგრამის ფარგლებში განხორციელებული პროექტების გამოფენა დაათვალიერა და კონფერენციის მონაწილეებს სიტყვით მიმართა:

„მოგესალმებით ქალბატონებო და ბატონებო, მივსალმები დიპლომატიური კორპუსის წარმომადგენლებს, მთავრობის წევრებს, პარლამენტის წარმომადგენლებს. განსაკუთრებულად მივსალმები ფერმერებს, რომლებიც ქმნიან ჩვენი ქვეყნის ეკონომიკის და სოფლის მეურნეობის განვითარების დინამიკას.

მინდა გულწრფელი მადლიერება გამოვთქვა ევროკავშირის მიმართ იმ უმნიშვნელოვანესი დახმარებისათვის, რომელსაც ის უწევს ჩვენს ქვეყანას. განსაკუთრებით აღსანიშნავია სოფლის მეურნეობისა და სოფლის განვითარების კუთხით ევროკავშირის დახმარება, რასაც ჩვენ აღვიქვამთ როგორც ნდობას ჩვენი პარტნიორების მხრიდან და ამავე დროს დასტურს, რომ რეფორმები, რომელიც მიმდინარეობს ჩვენს ქვეყანაში, სწორი მიმართულებით ვითარდება.

ENPARD-ის III ფაზით გამოყოფილი 77.5 მილიონი ევრო, ჯამში კი, სამივე ფაზით მიღებული 180 მილიონი ევროს დახმარება, უდიდესი მნიშვნელობისაა ჩვენი ქვეყნისთვის, რადგან სოფლის ფეხზე დაყენება და სოფლის მეურნეობის განვითარება ჩვენ ერთ-ერთ მთავარ პრიორიტეტად დავისახეთ.

დღეისათვის ამ დარგში მართლაც მნიშვნელოვანი პროგრესი გვაქვს და ეს არის მთავრობის, საერთაშორისო დონორი ორგანიზაციების, პარტნიორი ქვეყნების და კერძო სექტორის კოორდინირებული და ეფექტიანი თანამშრომლობის შედეგი.

უნდა აღვნიშნო, რომ ევროკავშირთან ასოცირების შეთანხმების ხელმოწერის შემდეგ, საქართველო სრულიად ახალი შესაძლებლობების წინაშე დადგა და, რა თქმა უნდა, ეს შესაძლებლობები გულისხმობს იმ ძალიან მნიშვნელოვან გასატარებელ რეფორმებს, რომელსაც ჩვენ ვახორციელებთ. ჩვენ ეტაპობრივად ვასრულებთ ყველა ნაკისრ ვალდებულებას და ამ პროცესში ევროკავშირი ჩვენი

აქტიური მხარდამჭერია.

ჩვენი მთავრობის მიზანია ხელი შეუწყოს ბიზნესზე ორიენტირებული სოფლის მეურნეობის განვითარებას და საქართველოს აგროსასურსათო პროდუქციის ექსპორტიორ ქვეყნად ჩამოყალიბებას. ამ მიზნის მისაღწევად ჩვენ არაერთ პროექტს ვახორციელებთ, რომლებშიც გვცხმარება სოფლის მეურნეობისა და სოფლის განვითარების ევროპის სამომხლო პროგრამა. მოგეხსენებათ, ENPARD 2013 წლიდან საქართველოს აქტიური მხარდამჭერია და სწორედ მისი ხელშეწყობითა და დაფინანსებით გახდა შესაძლებელი სოფლის მეურნეობის ინსტიტუტების ეფექტიანობის გაზრდა და სოფლის მეურნეობის სექტორის რეფორმირება; სოფლად სოციალური და ეკონომიკური შესაძლებლობების ხელშეწყობა, დასაქმებისა და საცხოვრებელი პირობების გაუმჯობესება, რაც მოხერხდა მცირე ფერმერული კოოპერატივების გაძლიერებითა და რესურსებზე ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფით.

რამდენიმე კონკრეტულ მაგალითზე მინდა გავაკეთო აქცენტი: ევროკავშირის პირდაპირი დაფინანსება და ტექნიკური მხარდაჭერა 280-ზე მეტმა კოოპერატივმა მიიღო.

ათასზე მეტმა კოოპერატივმა მიიღო გრანტი. 2015 წელს ევროკავშირმა დაიწყო და წარმატებით განხორციელდა სოფლის განვითარების საპილოტე პროექტები ლაგოდეხში, ბორჯომსა და ყაზბეგში. სოფლის განვითარების 120-ზე მეტი ინიციატივა დაფინანსდა ისეთ სფეროებში, როგორცაა სოფლის მეურნეობა, ტურიზმი, სოციალური სერვისები, ინფრასტრუქტურა და გარემოს დაცვა. ამ ინიციატივების ფარგლებში დასაქმდა 700-ზე მეტი ოჯახი და 8 ათასზე მეტმა სოფლად მცხოვრებმა გაიუმჯობესა საცხოვრებელი პირობები.

რაც შეეხება ENPARD-ის III ფაზას, შეთანხმების თანახმად, ეს თანხები მოხმარდება სოფლად მცხოვრები

დაფინანსება ისეთივე ხელშესახები შედეგების მომტანი იქნება, როგორც ეს წინა ორი ფაზით გამოყოფილი თანხების ათვისებისას მოხდა.

კიდევ ერთხელ მინდა მადლობა გადავუხადო ევროკავშირის წარმომადგენლობას საქართველოში, ბატონ იანოშ ჰერმანს, რომელიც პირადადაა ჩართული ამ პროგრამების აქტიური და წარმატებული იმპლემენტაციის პროცესში და მადლობა მინდა გადავუხადო ევროკავშირს, იმ შესაძლებლობის გახსნისთვის, რომელიც საქართველომ მიიღო ასოცირების ხელშეკრულების და ღრმა და ყოვლისმომცველი თავისუფალი სავაჭრო სივრცის შესახებ ხელშეკრულების შედეგად. ეს ხელშეკრულებები სრულიად ახალ პოტენციალს ხსნის საქართველოს სოფლად მცხოვრებელი მოსახლეობისათვის და მე დარწმუნებული ვარ, რომ ჩვენ თანმიმდევრული ნაბიჯების წარმატებული გადადგმით, რომელსაც ვდგამთ სოფლად მცხოვრებელ მოსახლეობასთან ერთად, მნიშვნელოვნად გავაუმჯობესებთ სოფლად ცხოვრების პირობებს და კოოპერაციის მეშვეობით, რომელიც განსაკუთრებულად მნიშვნელოვანია საქართველოსთვის, შევძლებთ იმას რომ, საქართველოს პირობებში ყველაზე სწორი პირობები ჩამოვყალიბოთ საჭირო მასშტაბის ეკონომიკის მისაღწევად და ქართული პროდუქციის ევროკავშირის ბაზარზე გასასვლელად.“

ქართული ღვინის წარმატებული წელი

საქართველოს მეღვინეობის დარგისთვის 2017 წელი გამორჩეულად წარმატებული რამდენიმე მიმართულებით იყო.

პირველ რიგში, უნდა აღინიშნოს მსოფლიო სამეცნიერო საზოგადოების აღიარება, რომ მეღვინეობის უძველესი კვალი სწორედ საქართველოს ტერიტორიაზე იქნა აღმოჩენილი, საიდანაც ის შემდგომ მთელ მსოფლიოში გავრცელდა.

მიმდინარე წლის ნოემბრის შუა რიცხვებში, მსოფლიოში ერთ-ერთ ყველაზე მაღალრეიტინგულ, აშშ მეცნიერებათა ეროვნული აკადემიის სამეცნიერო ჟურნალში (PNAS) გამოქვეყნდა სტატია „საქართველოს ადრეული ნეოლითური ღვინო სამხრეთ კავკასიიდან“. ქართველ მეცნიერებთან ერთად, სტატიის ავტორები არიან მეცნიერები აშშ-დან, საფრანგეთიდან, იტალიიდან, კანადიდან, დანიიდან და ისრაელიდან.

ქართული ვაზისა და ღვინის კულტურის კვლევის სამეცნიერო პროექტი

RESEARCH PROJECT FOR THE STUDY OF GEORGIAN GRAPES AND WINE CULTURE

სტატიაში საუბარია საქართველოს ტერიტორიაზე აღმოჩენილი არქეოლოგიური მასალის ახლადჩატარებული მულტიდისციპლინარული კვლევის შესახებ, რომელიც ადასტურებს, რომ აქ მოსახლე ტომები ღვინოს ჯერ კიდევ ძვ.წ. 6000-5800 წლებში, ე.ი. 8000 წლის წინ აყენებდნენ.

კვლევა მიმდინარეობდა პროექტის „ქართული ვაზისა და ღვინის კულტურის კვლევა“ ფარგლებში, რომელსაც ასოციაციის „ქართული ღვინო“ ინიციატივით და საქართველოს მთავრობის მხარდაჭერით, ღვინის ეროვნული სააგენტო 2014 წლიდან ახორციელებს. მასში ქართველ მეცნიერებთან ერთად, ჩართულები არიან პენსილვანიის, მონპელიეს, მილანის, კოპენჰაგენის, ტორონტოს უნივერსიტეტების, ისრაელის ვაისმანის ინსტიტუტისა და მონპელიეს აგრარული კვლევების ეროვნული ინსტიტუტის (INRA) თანამშრომლები.

აღნიშნული მეცნიერული დასკვნა მიუთითებს, რომ მეღვინეობა მთელ მსოფლიოში სწორედ საქართველოს ტერიტორიიდან გავრცელდა, რამაც უდიდესი გავლენა იქონია სოფლის მეურნეობის, ხალხთა კულტურის, ბიოლოგიის, მედიცინისა და, ზოგადად, ცივილიზაციების ჩამოყალიბებაზე.

აღნიშნული მეცნიერული დასკვნა მსოფლიო მედიის ყურადღების ცენტრში მოექცა. ამ თემაზე ათეულობით სტატია დაიბეჭდა წამყვან საინფორმაციო თუ მეცნიერულ გამოცემაში (The New York Times, BBC, CNN, The Guardian, National Geographic, Washingtonpost და ა.შ.), რამაც ქართული ღვინის ცნობადობა ახალ დონეზე აიყვანა.

ქართული ღვინის კულტურის პოპულარიზაციისა და ცნობადობის გაზრდას ემსახურებოდა კიდევ ერთი მნიშვნელოვანი ღონისძიება - საფრანგეთის ქალაქ ბორდოში, ღვინის ცივილიზაციის მსოფლიო ცენტრში (Cité des Civilisations Du Vin) გამოფენა „საქართველო - ღვინის აკვანი“ თითქმის ოთხი თვის მანძილზე მიმდინარეობდა.

ეს გამოფენა მიმდინარე წლის 31 ივლისს გაიხსნა. 14 სექტემბერს ცენტრის შესასვლელში მუდმივ ექსპოზიციად ქართული ქვევრიც დაიდგა იმის აღსანიშნავად, რომ „იუნესკომ“ 2013 წელს ქვევრში ღვინის დაყენების ქართული ტრადიციული მეთოდი მსოფლიო არამატერიალური კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლთა ნუსხაში შეიყვანა.

საქართველო იყო პირველი ქვეყანა, რომელმაც ბორდოს მუზეუმში მევენახეობა-მეღვინეობის გამოფენათა ციკლი გახსნა. გამოფენის ფარგლებში გაიმართა არაერთი ღონისძიება - დეგუსტაციები, სამეცნიერო კონფერენციები და პროფესიონალური შეხვედრები. გამოფენის ფარგლებში წარმოდგენილი იყო უნიკალური არქეოლოგიური და ეთნოგრაფიული ნიმუშები საქართველოს ეროვნული მუზეუმიდან, რომლებიც ადასტურებს, რომ საქართველო უძველესი ღვინის ცივილიზაციის კერაა.

გამოფენის მსვლელობის პერიოდში, 60 ათასზე მეტ სტუმარს მიეცა შესაძლებლობა გაცნობოდა ქართული ღვინის კულტურასა და ისტორიას ქალაქში, რომელიც ევროპის წამყვან კულტურულ და ტურისტულ ცენტრად ითვლება.

წლის განმავლობაში, ქართული ღვინის პოპულარიზაციისა და ცნობადობის გაზრდის მიზნით, ღვინის ეროვნული სააგენტოს ხელშეწყობით, ქართული ღვინო წარმოდგენილი იყო შემდეგ ქვეყნებში: ჩინეთი/ჰონგ-კონგი, სინგაპური, საფრანგეთი, ნიდერლანდები, დიდი ბრიტანეთი, გერმანია, ბალტიისპირეთის ქვეყნები, იაპონია, პოლონეთი, აშშ, ბელგია და სხვა, ჯამში 200-ზე მეტ ღონისძიებაზე (გამოფენა, დეგუსტაცია, პრეზენტაცია, სემინარი და ა.შ.). ქართული ღვინის მარკეტინგული სტრატეგიის ფარგლებში, 2017 წელს ათეულობით ღვინის პროფესიონალი ეწვია საქართველოს და ადგილზე დააგემოვნა ქართული ღვინო, გაეცნო ქართული ღვინის კულტურასა და ტრადიციებს.

როგორც ზემოთ აღნიშნული აქტივობები, ისე საქართველოს მონაწილეობა საერთაშორისო გამოფენებსა თუ დეგუსტაციებზე, მიზნად ისახავს, რომ ქართული ღვინო მთელს მსოფლიოში იყოს უფრო ცნობადი და პოპულარული როგორც ღვინის პროფესიონალებისთვის და ღვინის ბიზნესში ჩართული ადამიანებისთვის, ისე ღვინის მომხმარებლისთვის, რათა საქართველოდან მთელს მსოფლიოში კიდევ უფრო მეტი ღვინის ექსპორტი განხორციელდეს, ვიდრე აქამდე, რაც პირდაპირ აისახება მეღვინეობის დარგის გაძლიერებასა და მენარმეებისა და მევენახეების შემოსავლების ზრდაზე.

2017 წელი ღვინის ექსპორტის კუთხითაც გამორჩეული იყო 11 თვის მონაცემებით, საქართველოდან ექსპორტირებულია 70 მლნ-ზე მეტი ბოთლი, რაც დამოუკიდებელი საქართველოს ისტორიაში უპრეცედენტო მაჩვენებელია.

2017 წლის იანვარ-ნოემბერში, საქართველოდან მსოფლიოს 52 ქვეყანაში ექსპორტირებულია 70,2 მლნ ბოთლი (0,75 ლ) ღვინო, რაც 54%-ით აღემატება გასული წლის ანალოგიურ მონაცემებს. საანგარიშო პერიოდში ექსპორტირებულია 154,8 მლნ აშშ დოლარის ღირებულების ღვინო, რაც 49%-ით აღემატება გასული წლის ამავე პერიოდის მაჩვენებელს.

წლის ბოლოსთვის ეს მაჩვენებელი კიდევ გაიზარდა,

რაც ნიშნავს, რომ 2017 წელს საქართველოდან ექსპორტირებული იქნება ბოლო თითქმის 30 წლის მანძილზე რეკორდული რაოდენობის ღვინო. ექსპორტის ზრდა აღსანიშნავია აშშ-ის, ევროკავშირის, აზიის და სხვა ბაზრების მიმართულებით, რაც ღვინის ეროვნული სააგენტოსა და მეღვინეობის დარგის შეთანხმებული საქმიანობის შედეგია.

ექსპორტის მატება აღსანიშნავია შემდეგ ქვეყნებში: ჩინეთი - 38% (6 736 081 ბოთლი), რუსეთი - 76% (43 903 947), უკრაინა - 48% (7 660 334), პოლონეთი - 12% (2 388 352), ლატვია - 29% (1 467 464), ბელარუსი - 59% (1 682 008), აშშ - 51% (445 020), გერმანია - 49% (402 318), ისრაელი - 172% (204 074), მონღოლეთი - 82% (168 162), იაპონია - 8% (155 100), საფრანგეთი - 176% (99 112), აზერბაიჯანი 67% (111 522) და სხვა.

ექსპორტიორი ქვეყნების პირველი ხუთეულია: რუსეთი (43 903 947), უკრაინა (7 660 334), ჩინეთი (6 736 081), ყაზახეთი (3 096 879) და პოლონეთი (2 388 352).

ღვინოსთან ერთად იზრდება ბრენდისა და ჯაჭის რეალიზაციაც. მსოფლიოს 25 ქვეყანაში ექსპორტირებულია 16 337 174 ბოთლი (0,5 ლ) ბრენდი, რაც 82%-ით აღემატება 2016 წლის ამავე პერიოდის მაჩვენებელს. სულ ექსპორტირებულია 35,3 მლნ აშშ დოლარის ღირებულების ბრენდი - მატება, გასული წლის ანალოგიურ პერიოდთან შედარებით, 75%-ს აღწევს.

საანგარიშო პერიოდში, მსოფლიოს 22 ქვეყანაში ექსპორტირებულია 251 ათასი ბოთლი (0,5 ლ) ჯაჭა, ექსპორტის ზრდამ 170% შეადგინა. ჯაჭის ექსპორტით მიღებული შემოსავლები 767,7 ათას აშშ დოლარს შეადგენს, ზრდამ, გასული წლის ანალოგიურ პერიოდთან შედარებით, 142%-ს მიაღწია.

მთლიანობაში, ღვინის, ბრენდის, ჯაჭის, ღვინომასალისა და საბრენდე სპირტის ექსპორტის შედეგად მიღებული შემოსავლები, საანგარიშო პერიოდში, 257,7 მლნ აშშ დოლარს შეადგენს - ზრდამ, 2016 წლის ამავე პერიოდთან შედარებით 47% შეადგინა.

წარმატებული აღმოჩნდა 2017 წლის რთველიც. მეღვინეობის დარგის არსებული მდგომარეობა - ღვინის ექსპორტის ზრდა, საექსპორტო ბაზრების დივერსიფიკაცია, გაფართოებული ღვინის სანარმოები, იაფი აგროკრედიტებისა და აგროდაზღვევის განვითარებული სისტემა, იძლეოდა შესაძლებლობას, რომ კახეთის რეგიონში 2017 წლის რთველზე ხარისხიან, კონდიციურულ ყურძენზე სუბსიდი აღარ გაცემულიყო.

კახეთის რეგიონში გადამუშავდა 125 ათასამდე ტონა ყურძენი, მევენახეების შემოსავლებმა 144 მლნ ლარს მიაღწია. რაჭა-ლეჩხუმში გადამუშავდა 769 ტონა ყურძენი (ალექსანდროული და მუჭურეთული), მევენახეების შემოსავლებმა რეგიონში 5,4 მლნ ლარს გადააჭარბა.

წელს ყურძნის ფასის დადგენა მოხდა ხარისხისა და წარმომავლობის მიხედვით, სახელმწიფოს ჩარევის გარეშე (რქანითელის საშუალო ფასი 75-85 თეთრი, საფერავის საშუალო ფასი - 1.50-1.70 ლარი). ყურძენი თითქმის სრულად აითვისა კერძო სექტორმა. ჯამში, ღვინის კომპანიებს ყურძენი 16 ათასამდე მევენახე ჩააბარა.

ღვინის ეროვნული სააგენტო ზემოთ ჩამოთვლილ საქმიანობას სოფლის მეურნეობის სამინისტროსთან, ასევე, მეღვინეობის სფეროში მოქმედ არასამთავრობო ორგანიზაციებსა და კერძო კომპანიებთან თანამშრომლობის რეჟიმში ახორციელებდა.

2017 წელი - აბრარულ დარბში მიღწეული შედეგები

სახელმწიფო ხელშეწყობა მენარმეებისა და ფერმერებისთვის

საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ინიცირებით, სოფლის მეურნეობის პროექტების მართვის სააგენტო „ერთიანი აგროპროექტის“ არაერთ მასშტაბურ პროექტს ახორციელებს. დღეისთვის მიმდინარე სახელმწიფო პროექტებია: შეღავათიანი აგროკრედიტი, სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციის გადამამუშავებელი და შემნახველი საწარმოების თანადაფინანსების პროექტი, აგროდაზღვევა, დანერგე მომავალი, აგრონარმეების ხელშეწყობის პროგრამა, ქართული ჩაი. ამ პროექტების მიზანი სასოფლო-სამეურნეო ღირებულებათა ჯაჭვის განვითარების ხელშეწყობაა.

სახელმწიფოს მხრიდან ფინანსურმა მხარდაჭერამ მენარმეებს წარმოების განვითარება-გაფართოებისთვის დამატებითი ბიძგი მისცა, რაც სტატისტიკითაც დასტურდება. ამ ეტაპზე, „ერთიანი აგროპროექტის“ ფარგლებში, უკვე დაფინანსდა 750-ზე მეტი მოქმედი და 165 ახალი საწარმო, გაშენდა 3700 ჰა-ზე მეტი მრავალწლოვანი ბაღი, რეაბილიტაცია ჩატარდა 529 ჰა-ზე მეტ ჩაის პლანტაციას.

მნიშვნელოვანია, რომ ფერმერებისა და მენარმეებისთვის მაქსიმალურად ხელმისაწვდომი გახდა ფინანსური რესურსი. ახალი საწარმოების შექმნამ განაპირობა აგრარული დარგის განვითარების სტიმულირება, განვითარდა სასოფლო-სამეურნეო ინფრასტრუქტურა, გაიზარდა საექსპორტო პოტენციალის მქონე პროდუქციის წარმოება. ჯამში, 2013 წლიდან დღემდე, 27 000-ზე მეტი სესხია გაცემული და

პორტფელი 1 მილიარდ ლარს აჭარბებს.

მნიშვნელოვნად იზრდება ახალი მრავალწლოვანი ხეხილის ბაღების გაშენების მსურველთა რიცხვი. წელს პროგრამის ბენეფიციარებმა პირველი მოსავალი მიიღეს ვაშლისინტენსიურიბაღებიდან; წლიდანწლამდე, აღნიშნული მაჩვენებელი კიდევ უფრო გაიზარდება. პროგრამის დაწყებიდან დღემდე, 3,700 ჰა-ზე მეტ ფართობზე გაშენდა მრავალწლოვანი ხეხილის ბაღები, ხოლო სახელმწიფოს მხრიდან თანადაფინანსებამ 19 მილიონ ლარს მიიღწია.

წარმატებით მიმდინარეობს პროგრამა „ქართული ჩაი“. პროგრამის ფარგლებში სულ 529 ჰა გავერანგებული ჩაის პლანტაციები რეაბილიტირდა. მნიშვნელოვანია, რომ პროექტში ჩართულ ბენეფიციართა უმრავლესობას კოოპერატივები შეადგენენ.

აგრარული დარგის სწორი და ეფექტიანი განვითარებისთვის, სახელმწიფოსა და დონორი ორგანიზაციების მხარდაჭერა მნიშვნელოვანია. ამის ნათელი მაგალითია „აგრონარმეების ხელშეწყობის პროგრამა“. პროგრამა სოფლის მეურნეობის მოდერნიზაციის, ბაზარზე წვდომისა და მოქნილობის პროექტის (AMMAR) მხარდაჭერით ხორციელდება. პროგრამის ფარგლებში ფინანსდება როგორც პირველადი წარმოება, ასევე გადამამუშავებელი საწარმოები. პროექტის დაწყებიდან 93 ბენეფიციარმა 1,400,000 ლარზე მეტი თანადაფინანსებით ისარგებლა.

მნიშვნელოვან მიმართულებად რჩება საერთაშორისო

სტანდარტების დანერგვა. ექსპორტზე ორიენტირებული საწარმოებისთვის ეს მხარდაჭერა მნიშვნელოვანია. ყველა საწარმო, რომელსაც გადამამუშავებელი და შემნახველი საწარმოების თანადაფინანსების პროგრამით დაფინანსდა, დანერგავს ISO-22000-ს ან HACCP-ის საერთაშორისო სტანდარტს. სააგენტო სტანდარტის დანერგვის 80%-ს აფინანსებს, აქედან 30%-ს სახელმწიფო, ხოლო 50%-ს დონორი ორგანიზაცია ფარავს, ბენეფიციარს მხოლოდ 20%-ის გადახდა უწევს. სოფლის მეურნეობის პროექტების მართვის სააგენტო „დანერგე მომავალს“ და პროგრამის „ქართული ჩაი“ ბენეფიციარებსაც დაეხმარება GLOBAL GAP-ის პირველადი წარმოების სტანდარტის დანერგვაში. GLOBAL GAP-ის შემთხვევაში, 50%-ს ბენეფიციარი აფინანსებს, ხოლო 50%-ს დონორი (USAID/REAP) ორგანიზაცია. აღნიშნული მხარდაჭერით უკვე 50-ზე მეტმა ბიზნესმა ისარგებლა.

წარმატების ისტორიები

გარდაბანში, სასათბურე მეურნეობა „ჯეორა პლუსი“ ფუნქციონირებს. „შეღავათიანი აგროკრედიტის“ ბენეფიციარი დავით რაჭველიშვილი გვიამბობს, თუ რა სიძნელეებს აწყდებოდა საქმიანობის დასაწყისში და რა შესაძლებლობები აქვს დღეს.

„ვფლობდით მცირე საწარმოს, სადაც ხის კარებსა და ავეჯს ვამზადებდით. ვერ ვახერხებდით წარჩენის უტილიზაციას და ამის გამო სერიოზული პრობლემა გვქონდა. მოსახლეობას ვთხოვდით, წარჩენი წაეღოთ და გათბობის მიზნით გამოეყენებინათ, მაგრამ უშედეგოდ. ამიტომ გადავწყვიტეთ, თვითონვე გვეპოვნა გამოსავალი, რისთვისაც სათბურის შექმნა გადაწყვიტეთ. ჩანაფიქრის განხორციელებისთვის 180 ათასი ლარი გვჭირდებოდა, თანხა კი არ გავაჩნდა. გადავწყვიტეთ, „შეღავათიანი აგროკრედიტის“ პროექტით გვესარგებლა. იდეა მოგვიწონეს და არც თანადგომამ დააყოვნა. დღეისათვის, სათბური 2600კვ/მ ტერიტორიაზეა განთავსებული. პირველ სეზონზე 70 ტონა კიტრი მოვიყვანეთ. გაისად აქცენებს პომიდორზე გავაყვებთ. ეს არის ჯანმრთელობისთვის სასარგებლო, ხარისხიანი პროდუქტი გამორჩეული გემოთი. პრიორიტეტებს შორის მნიშვნელოვანი ევროპის ბაზრებია, რა მიმართულებითაც ექსპორტს ვეგეგმავთ. ჩვენ დავასაქმეთ ხალხი. ვფიქრობ, კარგ საქმეს ვაკეთებთ, რაც ეკოლოგიის გაუმჯობესებასაც ითვალისწინებს. რაც აქამდე წარჩენი გვეგონა, სინამდვილეში „ოქრო“ აღმოჩნდა“, - ამბობს დავით რაჭველიშვილი.

სახელმწიფოს ხელშეწყობით, დღეს ქართველ ფერმერებს შესაძლებლობა აქვთ, თანამედროვე ტექნოლოგიების გამოყენებით, საერთაშორისო სტანდარტების დანერგვით კონკურენტუნარიანები გახდნენ, მაღალი ხარისხის პროდუქცია აწარმოონ და ადგილი დაიმკვიდრონ როგორც ადგილობრივ, ასევე საერთაშორისო ბაზრებზე.

ქარელში ბლის ახალი ბაღით თავს იწონებს ფერმერი კონსტანტინე დავითაშვილი, რომელსაც ჩანაფიქრის განხორციელებაში „დანერგე მომავალი“ დაეხმარა. პროექტის ფარგლებში ფერმერმა 100 ათასი ლარი მიიღო.

„სახელმწიფოსგან მიღებული თანხა წვეთოვანი სარწყავი სისტემის დანერგვასა და ნერგების ღირებულებაზე გადანიშნა. მრავალწლიანი ბლის ბაღი გავაშენეთ. იტალიური ნერგებია, რომელიც 5 წელიწადში იძლევა ნაყოფს. ბაღს სულ 15 ჰა უჭირავს, თითო ჰექტარზე 1000 ძირი ბაღი ირგვება. სეზონზე 40-50 ადამიანს ვასაქმებთ. ვფიქრობ, კარგი ქართული საქმე გაკეთდა, რაც საბოლოოდ ხარისხიანი პროდუქტის წარმოების გარანტიაა“, - ამბობს ფერმერი.

გორში, სოფელ შინდისში „დანერგე მომავალის“ ბენეფიციარმა დავით ბერუაშვილმა ქლიავის ბაღი გააშენა. ფერმერი 3 წელიწადში პირველ მოსავალს მიიღებს.

„პროექტში ჩართვამდე შინდისში ხორბალი მოგვყავდა. იმის გამო, რომ ჩვენთან ხილი გაცილებით რენტაბელურია, გადავწყვიტეთ, ამ საქმეზე გადავართულიყავით. თავდაპირველად სოფლის მეურნეობის პროექტების მართვის სააგენტოს ხელშეწყობით ტრენინგი გავიარე, რამაც საკმაოდ დიდი ცოდნა მომცა. ამის შემდეგ 6 ჰა მიწის ნაკვეთზე გავაშენე ქლიავის ბაღი. ნერგების ღირებულების 70% „დანერგე მომავალის“ ფარგლებში დაფინანსდა, სარწყავი სისტემის მოწყობა კი - 50%-ით. საბოლოოდ, ძალიან კარგი საქმე გამოვიდა. ამ შედეგისთვის დამოუკიდებლად, სახელმწიფოს დახმარების გარეშე რომ მიმეღწია, 10 წელიწადი დამჭირდებოდა, ახლა კი, რეალურად, მხოლოდ 1 წელი მოვანდომე და თან რამდენიმე ადგილობრივიც დავასაქმე. სახელმწიფო ხელშეწყობით GLOBAL GAP-ის სტანდარტის დანერგვასაც ვეგეგმავ. ახლა ვცდილობ, ხარისხიანი მოსავალი მივიღო და ექსპორტზე ევროპაში გავიტანო. სოფლის მეურნეობის სფეროში პროექტების განხორციელება ძალიან ეხმარება გლეხს, რომ თანამედროვე ტექნოლოგიები დაამკვიდროს. სხვანაირად დოვლათი ვერ შეიქმნება“, - ამბობს დავით ბერუაშვილი.

მომხმარებლის უფლებების დაცვა, ჯანსაღი ეკოლოგიური და ფიტოსანიტარიული გარემოს შენარჩუნება

სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სსიპ სურსათის ეროვნული სააგენტო ქვეყანაში სურსათის უვნებლობის, ვეტერინარიისა და მცენარეთა დაცვის სფეროებში სახელმწიფო კონტროლის განმახორციელებელი ერთადერთი ორგანოა, რომლის პრიორიტეტი ადამიანის სიცოცხლისა და ჯანმრთელობის დაცვაა.

საეჭვო წარმომავლობის სურსათის გამოვლენა და განადგურება, ცხოველთა ჯანმრთელობის დაცვა და ეპიდეფთქების ლიკვიდაცია, სასოფლო-სამეურნეო კულტურების დაცვა მავნე ორგანიზმებისაგან - ასეთია მცირე ჩამონათვალი იმ ქმედებებისა, რომელსაც სააგენტოს სპეციალისტები ყოველდღიურ რეჟიმში ახორციელებენ.

უვნებელი სურსათისათვის

სურსათის ეროვნული სააგენტოს სურსათის უვნებლობის დეპარტამენტი მთელი ქვეყნის მასშტაბით ატარებს საბავშვო ბაღებისა და სკოლების, სამკურნალო დაწესებულებების კვების ბლოკების, სამოგადოებრივი კვების, საცალო და საბითუმო ვაჭრობის ობიექტების, აგრარული ბაზრების და ცხოველთა სასაკლაოების სახელმწიფო კონტროლს.

2017 წელს, სურსათის უვნებლობის სახელმწიფო კონტროლის ფარგლებში, ეროვნული მოთხოვნების შესაბამისად, პირველად ხორციელდება სურსათში მიკრობიოლოგიური ლაბორატორიული კვლევა პათოგენებზე (სალმონელა, ლისტერია, და ა.შ.); ვეტერინარული პრეპარატების და სხვა ნარჩენი ნივთიერებების კვლევა. 2017 წლიდან დაიწყო ასევე საქონლის ხორცის ეტიკეტირების კონტროლი.

სურსათის ეროვნული სააგენტოს მიერ გაცემული რეკომენდაციების შედეგად, აგრარულ ბაზრებში ჩატარდა სარეაბილიტაციო სამუშაოები.

„ფერმიდან სუფრამდე“

ცხოველთა ჯანმრთელობის დაცვასა და, შესაბამისად, მოსახლეობის უვნებელი სურსათით უზრუნველსაყოფად, ვეტერინარიის დეპარტამენტი ახორციელებს ცხოველთა პროფილაქტიკურ ვაქცინაციას ისეთ დაავადებებზე, როგორცაა თურქული, ჭილეხი, ცოფი, ბრუცელოზი, მსხვილფეხა პირუტყვის ნოდულური დერმატიტი, ცხვრისა და თხის ყვავილი, ნვრილფეხა პირუტყვის ჭირი.

სააგენტოს სპეციალისტები, საერთაშორისო ექსპერტებთან ერთად, მუშაობენ ბრუცელოზთან ბრძოლის ხანგრძლივ სტრატეგიაზე, რაც დაავადების საწინააღმდეგო კომპლექსური ღონისძიებების განხორციელებას გულისხმობს.

ცხოველთა ჯანმრთელობის კონტროლის, აღრიცხვისა და მიკვლევადობის უზრუნველყოფის, ასევე, ეტიკეტირებისა და გამჭვირვალობის ხელშეწყობის მიზნით, მიმდინარეობს ცხოველთა იდენტიფიკაცია-რეგისტრაცია, რაც პირუტყვის ვაქცინაციის თანმდევი პროცესია. პროგრამა მოიცავს საყურე ნიშნის დადებას, საქონლის პასპორტიზაციას და მონაცემთა ელექტრონული ბაზის შექმნას. შედეგად, სახელმწიფოს ექნება სრულყოფილი მონაცემები ცხოველის ჯანმრთელობის შესახებ, მოსახლეობა კი უვნებელი ცხოველური წარმოშობის სურსათით იქნება უზრუნველყოფილი.

მცენარეთა დაცვა უვნებელი სურსათისათვის

ქვეყნის ფიტოსანიტარიული კეთილსამეფლობისათვის მნიშვნელოვანია ის ღონისძიებები, რომლებსაც სურსათის ეროვნული სააგენტოს მცენარეთა დაცვის დეპარტამენტი ახორციელებს. მავნე ორგანიზმებისაგან სასოფლო-სამეურნეო სავარგულების დასაცავად, ადგილობრივ ბაზარზე უვნებელი მცენარეული პროდუქციის მოსახვედრად და ქართული ხილ-ბოსტნეულის ეროვნული ქვეყნებში ექსპორტისათვის, შესაბამისი ღონისძიებები ყოველწლიურად ტარდება, თუმცა, 2017 წელს ქვეყანა ახალი გამოწვევების წინაშე დადგა - ინვაზიური მავნებლის, აზიური ფაროსანას წინააღმდეგ საბრძოლველად, სურსათის ეროვნულმა სააგენტომ ჩაატარა სრულმასშტაბიანი მონიტორინგი ქვეყნის მთელ ტერიტორიაზე. დასავლეთ საქართველოში განისაზღვრა მავნებლის გავრცელების არეალი, დადგინდა ქიმიური შესუბრების ზუსტი თარიღი და განხორციელდა შენამვლის მასშტაბური სამუშაოები, მათ შორის, ავიაციით. ქვეყნის დანარჩენ ტერიტორიაზე ჩატარდა მონიტორინგი მავნებლის შესაძლო გავრცელების შესასწავლად; განთავსდა სპეციალური დამტკიცებული (ფერომონები). შესაბამისი ღონისძიებები დაიგეგმა მონიტორინგის შედეგების მიხედვით.

სურსათის ეროვნული სააგენტო მომხმარებელზე ორიენტირებული კანონმდებლობისთვის და DCFTA-ით აღებული ვალდებულებები

მიმდინარე წელს, საქართველოს კანონმდებლობის ეროვნული სააგენტოს კანონმდებლობასთან დაახლოების მიზნით, მომზადდა საქართველოს მთავრობის 2017 წლის 13 აპრილის N195 დადგენილება „ადამიანის მიერ უშუალოდ მოხმარებისათვის განკუთვნილი თერმულად დამუშავებული რძის ანალიზისა და გამოკვლევის მეთოდების შესახებ“ ტექნიკური რეგლამენტის დამტკიცების თაობაზე, ევროსაბჭოს 1992 წლის 14 ნოემბრის 92/608/EEC გადაწყვეტილების საფუძველზე, რომელიც ადგენს ადამიანის მოხმარებისთვის განკუთვნილი თერმულად დამუშავებული რძის ანალიზისა და დატესტვის მეთოდებს. მიმდინარეობს მუშაობა ნორმატიულ აქტებზე, მათ შორის: 8 - სურსათის უვნებლობის, 7 - ვეტერინარიის და 3 - მცენარეთა დაცვის მიმართულებით. 2015 წლიდან, სოფლის მეურნეობის სამინისტროსა და სურსათის ეროვნული სააგენტოს მონაწილეობით, სურსათის უვნებლობის, ვეტერინარიის და მცენარეთა დაცვის მიმართულებით მომზადდა არაერთი მნიშვნელოვანი რეგულაცია, რომელიც მომხმარებლების ინტერესების დაცვას, თანამედროვე სტანდარტების დანერგვას და ეროვნული კანონმდებლობასთან დაახლოებას ისახავს მიზნად.

სასოფლო-სამეურნეო კოოპერაცია

საქართველოს მასშტაბით სულ 1439 სასოფლო-სამეურნეო სტატუსის მქონე კოოპერატივია რეგისტრირებული. აქედან, კახეთში -156, ქვემო ქართლში - 184, მცხეთა-მთიანეთში - 69, შიდა ქართლში - 94, სამეგრელო-ზემო სვანეთი - 111, გურია-42, აჭარაში - 119, სამცხე-ჯავახეთში - 337, იმერეთში-139, რაჭა-ლეჩხუმი - 135, თბილისი - 53.

„სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების მოტივაციებით და ხელის სათესებით უზრუნველყოფის პროგრამის“ ფარგლებში, 599 სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივი აღიჭურვა მცირეგაბარითიანი აგროტექნიკით (1663 აგროკომპლექტი და 220 ხელის სათესი), რაც ხელს უწყობს რთული რელიეფის მქონე და მცირე მიწის ნაკვეთების დამუშავებასა და ეკონომიკურ საქმიანობაში მათ ჩართულობას.

„მევენახეობის სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების ხელშეწყობის სახელმწიფო პროგრამის“ ფარგლებში, ყურძნის გადამამუშავებელი 3 საწარმო გაიხსნა (კახეთის რეგიონში, თელავისა და ყვარლის მუნიციპალიტეტებში).

სახელმწიფო პროგრამაში მონაწილე სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივებში გაერთიანებულია ჯამში 60 -ზე მეტი მეპაიე, ხოლო კოოპერატივებში მობილიზებული ვენახი 70 ჰა-ზე მეტს შეადგენს. მიმდინარე წელს, პროგრამაში მონაწილე კოოპერატივების მიერ გადამამუშავდა 300 ტონამდე ყურძენი. მონაწილე კოოპერატივებიდან, თითოეულმა, 100 ტონა ყურძნის პირველადი გადამამუშავებისათვის საჭირო აღჭურვილობა მიიღო. კოოპერატივმა კი უზრუნველყო საწარმოს შენობა-ნაგებობის აშენება.

„მეფუტკრეობის სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების მხარდაჭერის სახელმწიფო პროგრამის“ ფარგლებში, 2017 წელს, მეფუტკრეობის 69 სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივს გადაეცემა 4772 სკა (მათ შორის ხისა და პენოპოლისტიროლის სკები), 25 სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივს 55000 ლიტრის მოცულობის თაფლის შესანახი ჭურჭელი, 21 კოოპერატივს გადაეცა 21 ერთეული თაფლის საწური ციბრუტი, ხოლო 22 კოოპერატივს 22 ერთეული ფიჭის ასათლელი დანა.

„რძის მწარმოებელი სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების მხარდაჭერის პროგრამის“ ფარგლებში, 10 სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივს გადაეცემა სხვადასხვა სიმძლავრის რძის მიმღებ-გადამამუშავებელი აღჭურვილობა და ნედლი რძის კონტროლის სავსე ლაბორატორიული ხელსაწყოები.

პროგრამაში მონაწილე სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივებს მსხვილფეხა რქოსანი პირუტყვის ჯიშობრივი გაუმჯობესებისა და პროდუქტიულობის ამაღლების მიზნით გადაეცა ხელოვნური განაყოფიერებისათვის საჭირო აღჭურვილობა.

2017 წელს დაიწყო და 2018 წელს განხორციელდება: სახელმწიფო პროგრამა - „მაღალმთიან რეგიონებში სახელმწიფო საკუთრებაში არსებული სათიბ-საძოვრების რაციონალური გამოყენება“.

სახელმწიფო პროგრამის გეოგრაფიული არეალი მაღალმთიანი სტატუსის მქონე 29 მუნიციპალიტეტს მოიცავს. სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივებს, რომლების აკმაყოფილებს პროგრამით დადგენილ კრიტერიუმებს, იჭარით გადაეცემათ სათიბ-საძოვრები და შესაბამისი აღჭურვილობა - ტრაქტორები, სათიბები, ასევე სხვა საჭირო ინვენტარი (გუთანა, როტაციული და სეგმენტური სათიბლა, ფოცხი, მოთიბული მასის დამწეხი და მისაბმელი ტვირთის ტრანსპორტირებისათვის).

სახელმწიფო პროგრამა - „მეფუტკრეობის სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების ერთიანი საწარმოო უზრუნველყოფა“.

სახელმწიფო პროგრამის ფარგლებში, გორში თაფლის გადამამუშავებელი საწარმო აშენდება, რომელიც აღიჭურვება თაფლის წარმოების სრული ციკლისათვის საჭირო თანამედროვე სტანდარტებთან შესაბამისი დანადგარებით, სადაც შესაძლებელი იქნება საათში 800 კგ-მდე თაფლის გადამამუშავება და ერთგვაროვანი თაფლის მიღება, მოწყობა სასაწყობე ინფრასტრუქტურა.

2017 წელი - აბრარულ დარბში მიღწეული შედეგები

მელიორაცია

სოფლის მეურნეობის მნიშვნელოვანი და პროდუქტული მიმართულებაა მელიორაცია. „საქართველოს მელიორაციის“ მიერ განხორციელებული მასშტაბური სამუშაოების შედეგად, ყოველწლიურად იზრდება მელიორირებული სავარგულების რაოდენობა.

ბოლო 5 წლის განმავლობაში დასრულდა სამელიორაციო ინფრასტრუქტურის 208 სარეაბილიტაციო პროექტი. წყალუმრუნველყოფილია 115 400 ჰექტარი სასოფლო-სამეურნეო მიწის ფართობი, ხოლო დრენირებული მიწის ფართობი 35 900 ჰექტარს შეადგენს.

2017 წელს, 11 თვის მონაცემებით, სარეაბილიტაციო პროგრამის ფარგლებში, დასრულდა 47 პროექტი. სარეაბილიტაციო სამუშაოები ჩაუტარდა 2 275 კმ სამელიორაციო არხს, 1 სათავე ნაგებობას, 7 სატუმბ სადგურს, 2 786 ერთეულ სხვადასხვა სახის ჰიდროტექნიკურ ნაგებობას.

2017 წლის ბოლოსთვის, საქართველოს მასშტაბით მიმდინარეობს სამელიორაციო ინფრასტრუქტურის 50 გარდამავალი სარეაბილიტაციო პროექტი

მიმდინარე პროექტების დასრულების შედეგად:

- წყლის მიწოდება გაუმჯობესდება 19 101 ჰექტარზე;
- წყალუმრუნველყოფილი გახდება 12 983 ჰექტარი სასოფლო-სამეურნეო მიწის ფართობი;
- მიწების დაშრობა 6 113 ჰექტარზე;
- ჭარბი წყლის მოცილება 4 220 ჰექტარზე.

შპს „საქართველოს მელიორაცია“ აქტიურად თანამშრომლობს დონორ ორგანიზაციებთან, რომელთა შორის არიან: მსოფლიო ბანკი (WORLD BANK), ნიდერლანდების მთავრობის საგრანტო პროგრამა (ORIO), სოფლის მეურნეობის განვითარების საერთაშორისო ფონდი (IFAD).

მსოფლიო ბანკის „ირიგაციის და მიწის ბაზრის განვითარების პროექტის“ ფარგლებში, მიმდინარეობს სარეაბილიტაციო სამუშაოები:

- საგარეჯოს მუნიციპალიტეტში, ქვემო სამგორის სარწყავი სისტემის მარჯვენა მაგისტრალური არხი, სათავე ნაგებობა. წყლით უზრუნველყოფის გაუმჯობესება 9500 ჰექტარი;
 - გორისა და ქარელის მუნიციპალიტეტებში, ზედა რუს სარწყავი სისტემა. წყლით უზრუნველყოფის გაუმჯობესება 2304 ჰექტარი;
 - თეთრიწყაროს მუნიციპალიტეტში, ტბისი-კუმისის სარწყავი სისტემა. წყლით უზრუნველყოფის გაუმჯობესება 8 300 ჰექტარი.
- ნიდერლანდების მთავრობის საგრანტო პროგრამის (ORIO) ფარგლებში, მიმდინარეობს ზემო-სამგორის საირიგაციო სისტემის რეაბილიტაციის პროექტის დამუშავება. დეტალური საინჟინრო პროექტი წარმოდგენილი იქნება 2018 წლის ბოლოს.
- 2017 წელს საქართველო ირიგაციისა და დრენაჟის საერთაშორისო კომისიაში (ICID - International Commission on Irrigation & Drainage) განევრია და. ICID კონგრესში განევრია და, საქართველოსთვის ხელმისაწვდომი გახდება ICID-ის პლატფორმა, რომელიც აერთიანებს ირიგაციისა და დრენაჟის სექტორში ჩართულ ყველა დაინტერესებულ მხარეს. მათ შორის, პოლიტიკური გადაწყვეტილებების მიმღებებს, ექსპერტებს, კვლევით ინსტიტუტებს, არასამთავრობო ორგანიზაციებსა და ფერმერებს. სხვადასხვა ქვეყანას

ირიგაციისა და დრენაჟის განვითარებისა და მართვის განსხვავებული ინსტიტუციური და საორგანიზაციო გამოცდილება აქვს. აქედან გამომდინარე, ICID-ის სხვადასხვა კონგრესში, სემინარში და სამუშაო ჯგუფში მონაწილეობით, საქართველოს შესაძლებლობა ექნება გაეცნოს სოფლის მეურნეობის მდგრადი განვითარებისთვის აუცილებელი ირიგაციისა და დრენაჟის საორგანიზაციო საკითხების გლობალურ პერსპექტივებს. ICID აერთიანებს 76 წევრ ქვეყანას აფრიკის, ამერიკის, აზიის, ოკეანეთისა და ევროპის მასშტაბით, რომელიც მოიცავს მსოფლიოს სარწყავი ტერიტორიების 95%-ს. მსოფლიო ბანკის „ირიგაციის და მიწის ბაზრის გაუმჯობესება“ პროექტის ფარგლებში, შემუშავდა და განხორციელების სამოქმედო გეგმასთან ერთად, 2017 წელს დაამტკიცდა „ირიგაციის სტრატეგია საქართველოსთვის 2017-2025 წწ“.

სტრატეგია დარგის განვითარების ოთხ ძირითად მიმართულებას ითვალისწინებს:

- მელიორაციის კომპანიის ინსტიტუციონალური გაძლიერება
- ლოკალური დონის სისტემის მენეჯმენტის შექმნას
- სატარიფო პოლიტიკის შემუშავებას
- საირიგაციო მომსახურების რეგულირებას.

„საქართველოს მელიორაცია“ გეგმავს სამი ირიგაციული დანიშნულების წყალსაცავის მშენებლობა-რეაბილიტაციას:

- მდინარე თეძამზე (შიდა ქართლი) 10 მლნ მ3 მოცულობის ახალი წყალსაცავი აშენდება, რომელიც 7 000 ჰა სასოფლო-სამეურნეო მიწის ფართობს მოემსახურება.
- მდინარე ილტომზე (კახეთი) 80 მლნ მ3 მოცულობის წყალსაცავის მშენებლობა. პროექტის განხორციელების შემდეგ, 43 000 ჰექტარზე გაუმჯობესდება სარწყავი წყლის მიწოდება.
- მდინარე იორზე (კახეთი) განხორციელდება 140 მლნ მ3 მოცულობის „დალის მთის“ წყალსაცავის დაზიანებული კაშხლის რეაბილიტაცია. „დალის მთის“ წყალსაცავი მომავალში უზრუნველყოფს 24 200 ჰექტარ სასოფლო-სამეურნეო სავარგულის მოწყვას.

ლაბორატორიული კვლევების სპექტრი ფართოვდება და ხარისხი ვითარდება

2017 წელს, საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ლაბორატორიის ეროვნული აკრედიტაცია მიენიჭა. ლაბორატორიის ISO 17025-ის სტანდარტთან შესაბამისობა აკრედიტაციის ერთიანი ეროვნული ორგანოს მიერ დადებითად შეფასდა. ლაბორატორიულმა ქსელმა წარმატებით გაიარა საერთაშორისო რეაკრედიტაციის პროცესი.

გრძელდება ლაბორატორიული ინფორმაციული მართვის სისტემის (LIMS) დანერგვის პროცესი. პროგრამა

უზრუნველყოფს: ლაბორატორიისა და მის ქსელში ნებისმიერი საინფორმაციო სისტემის ეფექტიან მართვას და ხარისხის კონტროლს, მონაცემთა ელექტრონულ გაცვლას/გაზიარებას სხვა ელექტრონულ სისტემებთან. მიმდინარეობს პროფესიული სასწავლებლებიდან/უნივერსიტეტებიდან სტუდენტების ჩართვა საწარმოო პრაქტიკებში მათი მომავალი დასაქმების მიზნით. 2017 წლის მონაცემებით, დასაქმდა 2 სტუდენტი, საწარმოო პრაქტიკებში ჩაერთო 73 სტუდენტი. მიმდინარეობს დასაქმებული სტუდენტების შემდგომი

პროფესიული განვითარება, საერთაშორისო პრაქტიკისა და გამოცდილების მიღების ხელშეწყობა. ასევე, მომავალი თაობის დაინტერესება ტექნიკური და საბუნებისმეტყველო პროფესიებით. გატარებული ღონისძიებების შედეგად, საგრძობლად გაიზარდა ახალგაზრდა კვალიფიციური ადამიანური რესურსი.

2017 წლის განმავლობაში, ლაბორატორიული ქსელის სპეციალისტებმა წარმატებით გაიარეს საერთაშორისოდ აღიარებული პროვაიდერების მიერ ჩატარებული პროფესიული კომპეტენციის ტესტირებები.

2017 წელს, საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ლაბორატორიამ 110 წლის იუბილე აღნიშნა. ღონისძიების ფარგლებში, მოეწყო ფოტოარქივის გამოფენა და სხვადასხვა ეტაპზე ლაბორატორიის განვითარებაში შეტანილი წვლილისთვის თანამშრომლების დაჯილდოება.

სამეცნიერო-კვლევითი საქმიანობა აგრარულ დარგის განვითარების ხელშეწყობისთვის

2017 წელს საქართველოს პარლამენტმა დაამტკიცა სოფლის მეურნეობის სამეცნიერო-კვლევითი ცენტრის მონაწილეობით ინიცირებული კანონპროექტი „სავალდებულო სერტიფიცირებას დაქვემდებარებული სასოფლო-სამეურნეო კულტურათა ჯიშების გასავრცელებლად დაშვებისა და მეთესლეობის შესახებ“, რომელიც მიზნად ისახავს თესლისა და სარგავი მასალის დაცვის სფეროში სახელმწიფო რეგულირების ერთიანი პრინციპების განსაზღვრას, ბაზარზე ხარისხიანი თესლისა და სარგავი მასალის განთავსების უზრუნველყოფას და არეგულირებს სასოფლო-სამეურნეო კულტურათა ჯიშების რეგისტრაციასთან, თესლისა და სარგავი მასალის წარმოებასთან, გადამამუშავებასთან, სერტიფიცირებასთან, შენახვასთან, რეალიზაციასთან, მიკვლევადობასთან დაკავშირებულ საკითხებს.

2015 წლიდან, FAO-ს მხარდაჭერით, სსიპ სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სამეცნიერო-კვლევითი ცენტრში სათესლე მასალის საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისი სერტიფიცირების პროცედურების დანერგვა დაიწყო. სათესლე მასალის სერტიფიცირება წარმოადგენს ევროკავშირთან ღრმა და ყოვლისმომცველი თავისუფალი სავაჭრო სივრცის შესახებ შეთანხმების ნაწილს და ქართველ მწარმოებელს სამამულე პროდუქციით საერთაშორისო ვაჭრობაში მონაწილეობის შესაძლებლობას აძლევს.

■ 2017 წელს, მცხეთის მუნიციპალიტეტის სოფელ ნილკანში გაიხსნა სოფლის მეურნეობის სამეცნიერო-კვლევითი ცენტრის მცენარეთა თესლისა და სარგავი მასალების სტანდარტებისა და სერტიფიცირების სამსახურის ლაბორატორია. თანამედროვე აპარატურით აღჭურვილი ლაბორატორია საშუალებას იძლევა განსაზღვროს სასოფლო-სამეურნეო მარცვლულ კულტურათა სათესლე მასალის ხარისხობრივი მაჩვენებლები. აღნიშნული ლაბორატორია ავსტრიის განვითარების სააგენტოსა და გაეროს სურსათისა და სოფლის მეურნეობის ორგანიზაციის (FAO) მხარდაჭერით შესაბამისი ტექნიკითა და აპარატურით აღიჭურვა.

■ მცხეთის მუნიციპალიტეტის სოფელ ნილკანში გაიხსნა პროფ. ი. სარიშვილის სახელობის მრავალფუნქციური, თანამედროვე აპარატურით აღჭურვილი ნიადაგის სამეცნიერო-კვლევითი ლაბორატორია, რომელსაც აქვს ნიადაგის სრული შესწავლის შესაძლებლობა. დეგრადირებული ნიადაგების აღდგენისა და ნაყოფიერების შენარჩუნების კუთხით, აღნიშნული კვლევების საფუძველზე მომზადდება რეკომენდაციები. სოფლის მეურნეობის სამეცნიერო-კვლევითი ცენტრის ნიადაგის ნაყოფიერების კვლევის სამსახური მონაწილეობს გაეროს მდგრადი განვითარების მიზნების ფარგლებში

ნაკისრი ვალდებულებების შესრულებაში, რაც მოიცავს მინის დეგრადაციის ხარისხის შეფასებას ქვეყნის მასშტაბითა და მასზე პერიოდულ ანგარიშგებას.

■ ჩხორონყუს მუნიციპალიტეტის სოფელ მუხურში სოფლის მეურნეობის სამეცნიერო-კვლევითი ცენტრის მეფუტკრეობის საცდელი ბაზა გაიხსნა, რომლის მიზანია უძველესი ქართული ფუტკრის მეგრული პოპულაციის აღდგენა, სასელექციო და სანაშენე საქმიანობის განხორციელება. აქვე შესაძლებელია ხალასი ქართული ფუტკრის ჯიშის გამოყვანა, სელექცია და მაღალპროდუქტიული ჯიშის გავრცელება მთელი ქვეყნის მასშტაბით. სამეცნიერო ბაზაზე სისტემატურად მოწყობა ღია კარის და სადემონსტრაციო დღეები. სწავლებას გაივლიან როგორც ფერმერები, ასევე მეფუტკრეობით დაინტერესებული პირები, გაიმართება თემატური სემინარები მეფუტკრეობის დარგში არსებული თანამედროვე ტექნოლოგიების გასაცნობად.

მნიშვნელოვანი ღონისძიებები:

- * ქართული ვაზის აღდგენილი ჯიშების პოპულარიზაციისა და ბაზარზე მათი სამრეწველო მიმართულებით დაბრუნების მიზნით, სოფლის მეურნეობის სამეცნიერო-კვლევითი ცენტრის ჯილაურას საცდელ-სადემონსტრაციო ბაზაზე იშვიათი ვაზის ჯიშებისგან მიღებული ღვინოების პრეზენტაცია-დეგუსტაცია გაიმართა.
- * საქართველოში მოქმედი მედიასაშუალებების წარმომადგენლებისთვის მოწყობილი 2 დღიანი სემინარი თემაზე - „თესლისა და სარგავი მასალის სერტიფიცირების სისტემა“, განხორციელებული და დაგეგმილი პროექტები.
- * სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სამეცნიერო-კვლევითი ცენტრის მონაწილეობით, სამების საკათედრო

ტაძრის ეზოში ქართული ვაზის უნიკალური ჯიშების ნერგები დაირგო.

- * სოფლის მეურნეობის სამეცნიერო-კვლევითი ცენტრი, როგორც ერთ-ერთი პარტნიორი ორგანიზაცია, მონაწილეობდა NASA-ს (The National Aeronautics and Space Administration - აერონავტიკის და კოსმოსური სივრცის კვლევის ეროვნული სამმართველო, აშშ) მიერ დაფინანსებულ საგრანტო პროექტში, რომელიც მიზნად ისახავს მინის დეგრადაციის შესწავლას კავკასიის რეგიონში.
- * სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სამეცნიერო-კვლევითი ცენტრმა საქართველოს ინტელექტუალური საკუთრების ეროვნულ ცენტრში (საქპატენტი) შვრიის ახალი ჯიშის „არგო“ დაარეგისტრირა. აღნიშნული ჯიშის სამეცნიერო-კვლევითი ცენტრის თანამშრომლებმა გამოიყვანეს „არგო“ კულტურული შვრიის სახეობას (*Avena sativa* L.) წარმოადგენს, რომელიც სწრაფმზარდი და უხვი ამონაყარით ხასიათდება.
- * სამეცნიერო-კვლევითი ცენტრის რეგიონულ საცდელ ბაზებზე სისტემატურად ეწყობოდა სადემონსტრაციო-სავლე დღეები; ფერმერებისათვის, კოოპერატივების წევრებისთვის და სტუდენტთათვის ტარდებოდა

თეორიული და პრაქტიკული სახის ტრენინგები, სასწავლო სემინარები ნიადაგმკოდნობის, მემცენარეობის, მეცხოველეობის, მეფუტკრეობის, მეხილეობის, მევენახეობის, ვეტერინარიის, ფიტოსანიტარული ღონისძიებებისა და სხვა მიმართულებებით.

- * მარნეულის მუნიციპალიტეტის სოფელ შულავერში, სამეცნიერო-კვლევითი ცენტრის საკუთრებაში არსებულ მინის ნაკვეთზე ქართულ-ჩინური ერთობლივი პროექტის ფარგლებში აშენებულ სასათბურე კომპლექსში ჩატარდა სასწავლო ტრენინგები, ბოსტნეული კულტურების მოვლა-მოყვანის თანამედროვე ტექნოლოგიები. აღნიშნულ ტრენინგებში მონაწილეობა მიიღო 500-მდე სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივის, საინფორმაციო-საკონსულტაციო სამსახურების წარმომადგენლებმა და დაინტერესებულმა პირებმა.

ექსტენცია

მიმდინარე წელს სსიპ სოფლის მეურნეობის სამეცნიერო-კვლევითი ცენტრის მიერ განხორციელდა მობილური ექსტენცია: მცხეთა მთიანეთის - 14, ქვემო ქართლის - 27, შიდა ქართლის - 16, კახეთის - 22, იმერეთის - 15, სამცხე-ჯავახეთის - 22, ყაზბეგის - 3, მესტიის - 5, გურიის - 9, რაჭა-ლეჩხუმის - 12 და სამეგრელოს - 61 სოფელში. სულ 206 სოფელი 11 რეგიონის მასშტაბით.

2017 წელს გადამზადდა 8500-მდე ფერმერი.

წარმატების ისტორიები

დაფნა, როგორც კარგი საექსპორტო პროდუქტი

2016 წელს, ვანის მუნიციპალიტეტის სოფელ ბზვანში გადამამუშავებელი საწარმო შპს „ქართული დაფნა“ გაიხსნა. საწარმოში, ჯამში, ინვესტირებულია 597 482 აშშ დოლარი. ერთიანი აგროპროექტის ფარგლებში, კომპანია „ქართული დაფნა“ გრანტის სახით 238 993 აშშ დოლარით დაფინანსდა. საწარმო მთლიანად ექსპორტზეა ორიენტირებული. მხოლოდ წელს, საწარმომ 170 ტონა გადამამუშავებული დაფნის ფოთოლი ექსპორტზე გაიტა დასა და ამიის ქვეყნებში. აღსანიშნავია, რომ საქართველო თურქეთთან და სირიასთან ერთად მსოფლიოში დაფნის ხმელი ფოთლის ძირითადი ექსპორტიორია.

„ქართული დაფნის“ დამფუძნებელ მამუკა ალფაიძეს სტუდენტობიდანვე ჰქონდა შეხება სოფლის მეურნეობასთან, სადოქტორო ნაშრომიც სოფლის მეურნეობის მანქანათმშენებლობის კვლევით ინსტიტუტში დაიცვა. 1997 წელს დაბრუნდა საქართველოში... იბარებდა და აწარმოებდა სხვადასხვა მცენარეულ ნედლეულს, რომელსაც ექსპორტზე აგზავნიდა. დაგროვილმა გამოცდილებამ დაარწმუნა, რომ დაფნის ხმელი ფოთლის წარმოებას დიდი სარგებლის მოტანა შეეძლო როგორც მისი ბიზნესისთვის, ასევე იმერეთისთვის, მისი მშობლიური რეგიონისთვის. დღეს „ქართული დაფნა“ იმერეთის ხუთი მუნიციპალიტეტის 800 მცირე საოჯახო მეურნეობიდან იბარებს დაფნის ფოთოლს. 2017 წელს ბენეფიციარებზე გაცემულმა თანხამ 545 000 ლარს მიაღწია. საწარმოში მუდმივად დასაქმებულია 54 ადგილობრივი მცხოვრები. უკვე დაწყებულია და მომავალი წლის დასაწყისში იგეგმება ISO 22 000 სერტიფიკატის მისაღებად აუცილებელი პროცედურების დასრულება, რაც „ქართულ დაფნას“ გზას გაუხსნის ისეთი საექსპორტო ბაზრებისკენ, როგორებიცაა ჩინეთი, დასავლეთ ევროპა და ამერიკა.

ინოვაციური მრავალწლოვანი ხეხილის ბაღი საოკუპაციო ხაზთან

გორის რაიონში, საოკუპაციო ხაზთან რამდენიმე კილომეტრში, სოფელ ვარბში, 4 ჰა ფართობზე გაშენებული უჩვეულო ვაშლის ბაღით, ფერმერმა ალექსანდრე ზარიძემ ბავშვობის ოცნება აისრულა. თუმცა, ვიდრე პაპის ნასწავლი ხერხით 21 საუკუნეში ინოვაციური ვაშლის ბაღში პირველ მოსავალს აიღებდა, ბევრი წინააღმდეგობის დაძლევა მოუწია. ემიგრაციიდან 2006 წელს დაბრუნებულმა, მამაპაპისეულ 3 ჰა მიწის ფართობზე, საკუთარი სახსრებით, ვაშლის ბაღი გააშენა. სამი წლის თავზე, პირველი მოსავლის აღებას 2008 წლის აგვისტოს ომმა მოუსწრო და სამი წლის ნაშრომი ბაღი რუსულმა ტანკებმა მთლიანად მიწასთან გაასწორა. როგორც თავად ბატონი ალექსანდრე ამბობს, დიდი იყო იმედგაცრეება, ზარალზე რომ არაფერი ითქვას. ალექსანდრე ზარიძე კვლავ ემიგრაციაში წავიდა. ევროპაში ეკოლოგიურად სუფთა, ჯანსაღი პროდუქტების სადისტრიბუციო კომპანიაში მუშაობით საკმაო გამოცდილება მიიღო და 2015 წელს სამშობლოში დაბრუნებულმა პროექტის „დანერგე მომავალი“ დახმარებით, უკვე მეორედ, ინტენსიური ვაშლის ბაღის გაშენება დაიწყო. ბევრი დრო და ენერჯია დაიხარჯა, თუმცა პირველმა მოსავალმა ყველა მოლოდინს გადააჭარბა. „პაპისეულმა მეთოდმა გაამართლა“, - სიამაყით აღნიშნავს ფერმერი და უახლოეს მომავალში ერთიანი აგროპროექტის ფარგლებში ახალი ხილის ბაღის გაშენებას და სასაწყობე მეურნეობის აშენებას გეგმავს. ბაღში დასაქმებულ თანასოფლელებსაც გულუხვად უზიარებს საკუთარ გამოცდილებას და ცოდნას. ამბიციური გეგმები აქვს და იმედოვნებს, რომ ოთხი წლის თავზე, ინოვაციური მიდგომის წყალობით, 1 ჰექტრიდან 100 ტონა ვაშლის მოსავალს მიიღებს, რითაც ქართულ ბაზარს ეკოლოგიურად სუფთა ნატურალური პროდუქტით მოამარაგებს.

თანამედროვე სტანდარტებით შექმნილი შენახველი-სამაშხივრო მეურნეობა ბოლინისის რაიონში

შენახველი, სამაცივრე მეურნეობები უმნიშვნელოვანესი სეგმენტია სოფლის მეურნეობის განვითარებისთვის, რომელიც სასოფლო-სამეურნეო პროდუქტებით ადგილობრივი ბაზრის უწყვეტ მომარაგებას უზრუნველყოფს. გარდა ამისა, მნიშვნელოვანი დახმარებაა ადგილობრივი ფერმერებისთვის, რომლებსაც დამატებით საშუალება ეძლევათ, საკუთარი მოსავლის რეალიზაციისთვის გრძელვადიანი, მათთვის უფრო ხელსაყრელ პირობები შეარჩიონ.

სამაცივრე მეურნეობა შპს „მზიანი მოსავალი“ 2016 წელს ქვემო ქართლში, ბოლინისში ერთიანი აგროპროექტის ფარგლებში გაიხსნა. თავდაპირველად, საწარმო, ბაზრის მოთხოვნებიდან გამომდინარე, საჩიფსე კარტოფილის შესყიდვას, მოყვანასა და გადამამუშავებას ახორციელებდა. თუმცა, 2017 წლიდან სასოფლო-სამეურნეო პროდუქტების ჩამონათვალი გაიზარდა. დღეს „მზიანი მოსავალს“ საკუთარ 45 ჰა მიწის ფართობზე მოჰყავს როგორც საჩიფსე, ასევე სუფრის კარტოფილი, ხოლო 100 ჰა-ზე ხორბალი; წელს პირველად სცადეს 5 ჰა-ზე ხახვის მოყვანა; მომავალი წლიდან იგეგმება ხახვის კულტურის 30 ჰა-მდე ფართობზე მოყვანა, ასევე, მესესუმირის და მრავალწლოვანი კულტურების მოყვანა, შენახვა და გადამამუშავება.

სამაცივრე მეურნეობაში სრულად ინვესტირებულია 660 000 აშშ დოლარი, აქედან 330 000 აშშ დოლარი შეღავათიანი აგროკრედიტია, 250 000 აშშ დოლარი გრანტი, ხოლო 80 200 80 000 აშშ დოლარი საკუთარი ინვესტიცია.

გიორგი დარახველიძე „მზიანი მოსავლის“ პროექტების კორდინატორია. პროფესიით ფინანსისტი მესამე წელია სოფლის მეურნეობის სფეროში საქმიანობს.

„სამაცივრე მეურნეობები უმნიშვნელოვანესი კომპონენტია ქვეყნის სასოფლო-სამეურნეო პოტენციალის სრულად გამოყენებისთვის და რეგიონში მცირე ფერმერული მეურნეობების გასაძლიერებლად. საწარმოში მუდმივად 25 ადგილობრივი მაცხოვრებელია დასაქმებული, სემონურად დამატებით 100-120 ადამიანს ვასაქმებთ“, - აცხადებს გიორგი დარახველიძე.

წელს „მზიანი მოსავლის“ მიერ სრულად 1000 ტონამდე ნედლეულია მიღებული და გადამამუშავებული. აქედან, 700-800 ტონა საკუთარი სასოფლო-სამეურნეო სავარგულებიდან მიიღეს, დანარჩენი 300 ტონა კი, რეგიონის მცირე ფერმერული მეურნეობებიდან ჩაიბარეს. ბენეფიციარებზე გაცემულმა ანაზღაურებამ ჯამში 150 000 ლარს გადააჭარბა. საწარმოში მომავალი წლიდან საერთაშორისო ხარისხის უზრუნველყოფის სერტიფიკატის დანერგვა იგეგმება, რაც საშუალებას იძლევა წარმოებული პროდუქტი ექსპორტზე გავიდეს. გიორგი დარახველიძის თქმით, „მზიანი მოსავლის“ და მსგავსი საწარმოების ეფექტიანი მუშაობა უმოკლეს დროში მნიშვნელოვნად შეამცირებს იმპორტის მოცულობას ისეთ სასოფლო-სამეურნეო კულტურებზე, როგორიცაა კარტოფილი, ხახვი და სხვა ბოსტნეული კულტურები, რაც მნიშვნელოვან წვლილს შეიტანს ქვეყნის ეკონომიკის გაჯანსაღებაში.

ქართული ღვინის წარდგენა ნიდერლანდებში

ნიდერლანდების სამეფოს ქალაქ რეისვიკში (Rijswijk) გამართულ ყოველწლიურ ღონისძიებაზე „WineWeekend“ სპეციალური სტენდი „Taste of Georgia“ მოეწყო, სადაც ქართული ღვინოები იყო წარმოდგენილი. „WineWeekend“ ნიდერლანდებში ითვლება ყველაზე მასშტაბურ ღვინის დეგუსტაციად, სადაც მიმდინარე წელს 50-მდე კომპანიის ღვინოები იყო წარმოდგენილი.

აღნიშნული ღონისძიების ფარგლებში გაიმართა ორი პრეზენტაცია-სემინარი - „ქარვისფერი ღვინოები საქართველოდან“, რომელსაც ღვინის პროფესიონალები დაესწრნენ. დეგუსტაციას ღვინის ეროვნული სააგენტოს კონტრაქტორი კომპანია „Saperavi Wine Agency“-ის დირექტორი ბერნარდ ნაუტა უძღვებოდა.

ღვინის ეროვნული სააგენტოს მხარდაჭერით, სემინარზე წარმოდგენილი იყო ქართული ღვინის მწარმოებელი 6 კომპანიის 12 სახეობის ღვინო: „კონჭო და კომპანი“, „თბილღვინო“, „ფაფარი ველი“, „ბაგრატიონი 1882“, „ბეჭა გოცაძის მარანი“ და „თელავის ღვინის მარანი“.

ღვინის მოხმარების საერთაშორისო ტენდენციებსა და სტატისტიკაზე დაყრდნობით, ნიდერლანდების ბაზარი ქართული ღვინის ექსპორტისთვის საკმაოდ პერსპექტიულია. პოლანდიელი პროფესიონალები დაინტერესებულნი არიან ქართული ღვინოებით, რის საფუძველზეც, ღვინის ეროვნულმა სააგენტომ 2017 წელს ხელშეკრულება გააფორმა ღვინის იმპორტიორ კომპანიასთან „Saperavi Wine Agency“, რომელიც ნიდერლანდებში ქართული ღვინის იმპორტს ახორციელებს და ქართული ღვინის ცნობადობის გაზრდის მიზნით სხვადასხვა ღონისძიებას მართავს.

ქართული ღვინის წარდგენა იაპონიაში

ქართული ღვინის მასშტაბური პრეზენტაცია-დეგუსტაციები ტოკიოში და ოსაკაში გაიმართა, რომელსაც ღვინის ეროვნული სააგენტოს კონტრაქტორი, ღვინის მაგისტრი კენიჩი ოჰაში უძღვებოდა.

იაპონიის დედაქალაქ ტოკიოში გამართულ ღონისძიებას იაპონიაში საქართველოს ელჩი ლევან ცინცაძე, ღვინის ეროვნული სააგენტოს თავმჯდომარის მოადგილე ანდრო ასლანიშვილი და თავმჯდომარის მრჩეველი დავით ტყემალაძე დაესწრნენ. ქართული ღვინის პრეზენტაცია-სემინარს ადგილობრივი სომელები და მედიის წარმომადგენლები დაესწრნენ. მათ შესაძლებლობა მიეცათ დაეგემოვნებინათ შემდეგი კომპანიების ღვინოები: „შატო მუხრანი“, „ფაფარი ველი“, „შუმი“, „ლაგვინარი“, „გიუაანი“, „ორგო“ და „მეღვინეობა ხარება“. ტოკიოში გამართულ დეგუსტაციას კენიჩი ოჰაშისთან ერთად ასევე უძღვებოდა იაპონელი სომელიე ჰიროში იშიდა, ხოლო ოსაკაში - სომელიე სატორუ მორი.

იაპონია ქართული ღვინის ერთ-ერთ მზარდ საექსპორტო ბაზარს წარმოადგენს. მიმდინარე წლის 11 თვის მონაცემებით, ამ ქვეყანაში ექსპორტირებულია 155 ათასი ბოთლი ღვინო, რაც 8%-ით აღემატება გასული წლის ანალოგიურ მაჩვენებელს.

ღვინის ეროვნული სააგენტოს მოწვევით, კენიჩი ოჰაში ქართული ღვინის ბაზრის კვლევის მიზნით საქართველოს მიმდინარე წელს ორჯერ ეწვია. ამასთან ერთად, კენიჩი ოჰაშის ავტორობით იაპონურ ჟურნალის - „Sommelier“ ბოლო ორ ნომერში და ჟურნალ „WANDS“-ში ქართული ღვინის შესახებ სტატიები დაიწერა.

სიახლეები

აზიურ ფაროსანასთან ბრძოლის მეთოდების შემუშავების პროცესში, სოფლის მეურნეობის სამინისტრო მზად არის ითანამშრომლოს ყველა კომპეტენტურ მხარესთან.

სოფლის მეურნეობის სამინისტრომ, სამინისტროს სისტემაში შემავალ შესაბამის უწყებებთან ერთად, აზიურ ფაროსანასთან ბრძოლის 2018 წლის სტრატეგიის პროექტი შემუშავა. სტრატეგია 2017 წელს ფაროსანას წინააღმდეგ განხორციელებული მასშტაბური ღონისძიებებით მიღებულ გამოცდილებას ეყრდნობა და სამ ძირითად მიმართულებას მოიცავს: აქტიური საინფორმაციო კამპანია, სრულმასშტაბიანი მონიტორინგი, მავნებლის სანინაღმდეგო ღონისძიებები (ქიმიური წამლობა).

მავნებლის განადგურების მეთოდების შემუშავებაში აქტიურადაა ჩართული სოფლის მეურნეობის სამეცნიერო-კვლევითი ცენტრი. სოფლის მეურნეობის სამინისტროს გადამწყვეტილებით, სოფელ ანასეულში (ოზურგეთის მუნიციპალიტეტი), ნიადაგისა და სურსათის დიაგნოსტიკის ცენტრში ბიოლოგიური ლაბორატორია მოეწყო, სადაც მეცნიერები აქტიურად იმუშავებენ. ბრძოლის ეფექტიანი მეთოდების შემუშავების მიზნით, სამეცნიერო წრეებთან მუდმივ რეჟიმში მიმდინარეობს შეხვედრები სამინისტროსთან არსებული სამუშაო-საკონსულტაციო ჯგუფის ფორმატში.

აღსანიშნავია, რომ ქვეყანაში არსებული სამეცნიერო პოტენციალის სრულად გამოყენების მიზნით, სოფლის მეურნეობის სამინისტრო გამოთქვამს მზადყოფნას, განიხილოს მეცნიერების მიერ მოწოდებული კომპეტენტური წინადადებები და მოსაზრებები, რომელთა მოწოდება შესაძლებელია შემდეგ ელექტრონულ მისამართზე info.moa.gov.ge. დონორი ორგანიზაციების მხარდაჭერით, გაგრძელდება მსოფლიოს სხვადასხვა ქვეყნის წამყვანი ენტომოლოგების ჩართულობა მავნებელთან ბრძოლის მეთოდების შემუშავებასა და ღონისძიებების დაგეგმვაში.

ჯგუფზე კალკანი ესწრებოდა, რომელმაც მსოფლიოში, მათ შორის საქართველოში ფაროსანას გავრცელების მდგომარეობაზე ისაუბრა.

საქართველოში არსებული ვითარების შეფასებისას, მონვეული სპეციალისტების მიერ აღინიშნა, რომ საქართველოს ხელისუფლება მავნებელთან ბრძოლაში მყისიერად ჩაერთო და რომ არა სახელმწიფოს მიერ გატარებული ღონისძიებები, მავნებლის ბიოლოგიიდან გამომდინარე, მისი გავრცელება გაცილებით მასშტაბური იქნებოდა.

უცხოელი სპეციალისტების ვიზიტის ფარგლებში, დაგეგმილია დასავლეთ საქართველოს რეგიონებში ფაროსანას გავრცელების ადგილების დათვალიერება.

სამუშაო შეხვედრების დასასრულს შეჯერდება მოსაზრებები და შემუშავდება კონკრეტული რეკომენდაციები ისეთი მიმართულებებით, როგორცაა სახელმწიფო სტრატეგიების როლი, ფერმერების ჩართულობა და საზღვრების კონტროლი.

მსოფლიოს წამყვანი სპეციალისტების ფორუმი საქართველოში სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ინიციატივით, „აგრიკოლჯიას“ და ამერიკის შეერთებული შტატების საერთაშორისო განვითარების სააგენტოს თხილის სექტორის განვითარების პროექტის - USAID/G-HIP მხარდაჭერით იმართება.

სოფლის მეურნეობის მინისტრმა, ლევან დავითაშვილმა მცხეთის მუნიციპალიტეტის სოფელ ნილკანში, პროფესორ ივანე სარიშვილის სახელობის ნიადაგის სამეცნიერო-კვლევითი ლაბორატორია, სიმბოლურად, ნიადაგის მსოფლიო დღეს დაათვალიერა.

მინისტრი ლაბორატორიაში მიმდინარე პროექტებს და სამუშაო პროცესს გაეცნო.

„სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სამეცნიერო-კვლევითი ცენტრის ბაზაზე ლაბორატორიაში ნიადაგის სრულყოფილი კვლევა ხორციელდება. ქვეყანაში ასეთი შესაძლებლობების ლაბორატორიის არსებობა უმნიშვნელოვანესია; ეს არის მატერიალურ-ტექნიკური ბაზა იმისთვის, რომ სწორად წარიმართოს ნიადაგის კვლევა სასოფლო-სამეურნეო წარმოების გაზრდისა და წარმოებული პროდუქციის ხარისხობრივი მაჩვენებლების ევროსტანდარტებთან მიახლოებისთვის“, - განაცხადა ლევან დავითაშვილმა.

სამეცნიერო-კვლევითი ცენტრის ხელმძღვანელის, ლევან უჭმაჭურდიძის განცხადებით, აღნიშნული ლაბორატორია არის მრავალფუნქციური, ადჭურვილია თანამედროვე აპარატურით და ფუნქციონირებს მსოფლიოში აპრობირებული მეთოდოლოგიით.

„ჩვენ შეგვიძლია სრულად შევისწავლოთ ნიადაგი, განვსაზღვროთ მისი ნაყოფიერება, ასევე შევადგინოთ მისი დეგრადირების ხარისხი, თუკი ასეთი იარსებებს. აღნიშნული ანალიზის საფუძველზე კი, მოვამზადოთ შესაბამისი ანგარიში, რომელსაც გამოიყენებენ როგორც ფერმერები, ისე ყველა დაინტერესებული მხარე, რათა შევინარჩუნოთ ნიადაგის ნაყოფიერება იმ დონეზე, რაც აუცილებელია სასოფლო-სამეურნეო წარმოებისთვის და მაღალხარისხიანი პროდუქციის მისაღებად“, - განაცხადა ლაბორატორიის ხელმძღვანელმა, გიორგი ღამბაშიძემ.

ნიადაგის სამეცნიერო-კვლევითი ლაბორატორია ადჭურვილია მრავალფუნქციური ხელსაწყოებით, რომელთა გამოყენებითაც მიმდინარეობს ნიადაგების საერთო მდგომარეობის შესწავლა (ინვენტარიზაცია), სასოფლო-სამეურნეო სავარგულებზე დაბალნაყოფიერი და დეგრადირებული ნიადაგების (ეროზირებული, დამლაშებული, დაბინძურებული) კვლევა და შეფასება, მათი აღდგენა-გაუმჯობესების მიზნით რეკომენდაციების შემუშავება. ნიადაგის კვლევის ლაბორატორია ორიენტირებული სამეცნიერო-კვლევით საქმიანობაზე იქნება და კერძო მომსახურებას არ გასწევს.

აღსანიშნავია, რომ სამეცნიერო-კვლევითი ლაბორატორია მონაწილეობს რამდენიმე მასშტაბურ პროექტში - ევროკავშირის გაერთიანებული კვლევითი ცენტრის (Joint Research Centre) და გაეროს სურსათის და სოფლის მეურნეობის ორგანიზაციის (FAO) „ნიადაგის საერთო მდგომარეობის შესწავლა“, NASA - ს „მინის დეგრადაციის შესწავლა კავკასიის რეგიონში დისტანციური ზონდირების მეთოდების გამოყენებით“.

ნიადაგის სამეცნიერო-კვლევითი ლაბორატორია განვერიანებულია FAO-ს ნიადაგის შესახებ მსოფლიო თანამშრომლობის ინიციატივის ფარგლებში დაარსებულ ნიადაგის ლაბორატორიების მსოფლიო ქსელში - Global Soil Laboratory Network (GLOSOLAN), რომელიც მიზნად ისახავს ნიადაგის ლაბორატორიული კვლევის ხარისხის გაუმჯობესებას, ლაბორატორიების შესაძლებლობების გაძლიერებას, საერთაშორისო სტანდარტების (ISO) შესაბამისი მეთოდების გამოცდას, ახალი მეთოდების შემუშავებას და ვალიდაციას, ლაბორატორიული ჰერსონალის კვალიფიკაციის ასამაღლებელ ტრენინგებში და პროექტებში მონაწილეობას.

ნილკანში გამართულ ღონისძიებას სოფლის მეურნეობის მინისტრის მოადგილეები - გიორგი ხანიშვილი და იური ნოზაძე, ადგილობრივი ხელისუფლების, პარლამენტის აგრარულ საკითხთა კომიტეტის, გარემოს და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროს, აგრარული და ტექნიკური უნივერსიტეტების წარმომადგენლები და პროფესორ ივანე სარიშვილის ოჯახის წევრები დაესწრნენ.

მთავრობამ ხილის წვენის და სხვა მსგავსი პროდუქტების რეგლამენტი მიიღო

საქართველოს მთავრობამ „ხილის წვენის და ადამიანის მოხმარებისათვის განკუთვნილი სხვა მსგავსი პროდუქტების შესახებ“ ტექნიკური რეგლამენტი მიიღო.

რეგლამენტი სოფლის მეურნეობის სამინისტროს მიერ ევროკომისიის ვალდებულებისა და CODEX ALIMENTARIUS-ის მოთხოვნების შესაბამისად შემუშავდა. აღნიშნული რეგლამენტი მიზნად ისახავს ხილის წვენის, ხილის ნექტარის, ხილფაფის, ხილის კონცენტრირებული წვენის და ადამიანის მოხმარებისათვის განკუთვნილი სხვა მსგავსი პროდუქტებისათვის წარმოების, გადამუშავების და დისტრიბუციის ეტაპებზე რეგულირების ერთიანი პრინციპების განსაზღვრას და მომხმარებელთა უფლებების დაცვას.

რეგლამენტი ადგენს მოთხოვნებს აღნიშნული პროდუქტების ბაზარზე განთავსების პირობების შესახებაც, ასევე აკონკრეტებს მარკირებისა და ეტიკეტირების შესახებ ბიზნესოპერატორის ვალდებულებებს.

მაგალითად, რეგლამენტის თანახმად, თუხილის ნექტარში შაქარი ბუნებრივად არსებობს, ეტიკეტზე უნდა განთავსდეს ინფორმაცია: „შაქრის გარეშე“ ან/და „დამატკობელის გარეშე“ ან „შაქრის ბუნებრივი შემცველობით“; ხილის წვენის ეტიკეტზე ტერმინები „სუფთა“, ან/და „100%-იანი“ კი შესაძლებელია გამოყენებული იქნეს მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ ხილის წვენი არ შეიცავს არანაირ დანამატებსა და ინგრედიენტებს, მათ შორის, ასკორბინის მუავას და წარმოდგენილია მხოლოდ ხილის წვენით და სხვ. ახალი დადგენილება ძალაში 2018 წლის 1 ივლისიდან შევა.

აზიურ ფაროსანასთან ბრძოლის მეთოდებისა და ღონისძიებების დაგეგმვის საკითხები ქართველმა და უცხოელმა სპეციალისტებმა, მეცნიერებმა და ბიზნესსექტორის წარმომადგენლებმა ორდღიანი სამუშაო შეხვედრის ფორმატში განიხილეს.

მავნებელთან ბრძოლის გამოცდილების გაზიარების, სამომავლო გეგმების დასახვის და რეგიონში მავნებლის გავრცელების ლოკალიზების მექანიზმების შემუშავების მიზნით, საქართველოში მონვეული არიან სპეციალისტები კანადიდან, ესპანეთიდან, იტალიიდან, შვეიცარიიდან, თურქეთიდან და ამერბაიჯანიდან.

სამუშაო ფორმატში, ფორუმის მონაწილეებმა სხვადასხვა ქვეყანაში, მათ შორის, კანადაში, შვეიცარიაში, იტალიასა და ესპანეთში ფაროსანას გავრცელებით შექმნილი ვითარების შესახებ იმსჯელეს. აღინიშნა, რომ აზიური ფაროსანა რთულად დასამარცხებელი მავნებელია და მასთან ბრძოლა კომპლექსურ მიდგომას საჭიროებს. მონვეულმა სპეციალისტებმა, საკუთარ ქვეყნებში არსებულ გამოცდილებაზე დაყრდნობით, ქართველ სპეციალისტებს, მეცნიერებს და ბიზნესსექტორის წარმომადგენლებს მავნებელთან ბრძოლის ქიმიური, მექანიკური და ბიოლოგიური მეთოდების შესახებ გამოცდილება გაუზიარეს.

შეხვედრას კავლოვანი კულტურების საბჭოს კვლევითი და სახელმწიფო ურთიერთობების კომიტეტის თავმჯდომარე

სიახლეები

სოფლის მეურნეობის მინისტრი, ლევან დავითაშვილი სიღნაღის რაიონში, სოფელ საქობოში, ზეთისხილის მოსავლის აღების და გადამუშავების საწარმოო პროცესს გაეცნო.

სოფელ საქობოში ზეთისხილის ბაღები და გადამამუშავებელი საწარმო ჰოლანდიურ-თურქული ინვესტიციით და „სოფლის მეურნეობის პროდუქციის გადამამუშავებელი საწარმოების თანადაფინანსებით“ შეიქმნა. საწარმოში, რომელშიც 800 ადამიანია დასაქმებული, განხორციელებული ინვესტიციების ჯამური რაოდენობა 5 მილიონი ლარია.

სოფლის მეურნეობის მინისტრმა, ლევან დავითაშვილმა რეგიონში სოფლის მეურნეობის განვითარებისთვის მსგავსი ტიპის საწარმოების არსებობის მნიშვნელობაზე ისაუბრა და ადგილობრივების დასაქმების ხელშეწყობაზე გაამახვილა ყურადღება.

„საქართველოში ზეთისხილი ახალი კულტურაა და მნიშვნელოვანია, მისი პოპულარიზაცია მოხდეს, რადგან ძალიან მოთხოვნადია პრაქტიკულად ყველა ქვეყანაში. საქართველოს მრავალწლიანი კულტურების გაშენების დიდი პოტენციალი გააჩნია. სწორედ ამიტომ, სახელმწიფო პროგრამას „დანერგე მომავალი“ ახორციელებს. ასეთი პროგრამები ხელს უწყობს საქართველოში ახალი მრავალწლიანი კულტურების გაშენებას, მცხილეობის დარგის განვითარებას, რაც ქვეყნის ეკონომიკური წინსვლის თვალსაზრისით მნიშვნელოვანია“, - განაცხადა ლევან დავითაშვილმა.

კახეთის მხარის გუბერნატორმა, ირაკლი ქადაგივილმა რეგიონში, მევენახეობის პარალელურად, ზეთისხილის პლანტაციების გაშენების მიმართ ადგილობრივი მენარმეების დაინტერესებაზე გაამახვილა ყურადღება. გუბერნატორმა აღნიშნა, რომ კახეთში ეს დარგი აქტიურად

ვითარდება და დაახლოებით 200 ჰა-ზე ზეთისხილის ბაღებში უკვე მოსავალია.

საწარმოს მფლობელის, ბიზნესმენ გიორგი სვანიძის განაცხადებით, ქართული ზეთისხილის პროდუქცია ადგილობრივ ბაზარზე პოპულარობით სარგებლოს. უახლოეს მომავალში კომპანია პროდუქციის ამერიკაში, ევროპაში, ამიერკავკასიისა და დსთ-ს ქვეყნებში ექსპორტს გეგმავს.

ზეთისხილის საწარმოში ულტრათანამედროვე ტექნოლოგიებია დანერგილი, რაც უმაღლესი ხარისხის კონკურენტუნარიანი ქართული პროდუქციის წარმოების საშუალებას იძლევა. საწარმოს წარმადობა სეზონზე რამდენიმე ასეული ტონა ზეთისხილის მარინადის და ექსტრა ვირჯინის უმაღლესი ხარისხის ზეთის წარმოების შესაძლებლობას ქმნის.

ზეთისხილის მოსავლის აღების და გადამამუშავების პროცესს, მინისტრთან და მხარის გუბერნატორთან ერთად, სოფლის მეურნეობის მინისტრის მოადგილეები გიორგი ჩხეიძე და იური ნოზაძე, ასევე, სურსათის ეროვნული სააგენტოს უფროსი ზურა ჩეკურაშვილი და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სამეცნიერო-კვლევითი ცენტრის ხელმძღვანელი ლევან უჭმაჭურიძე გაეცნნ.

საქართველოს სოფლის მეურნეობის მეცნიერებათა აკადემიის დაარსებიდან 60 წლისთავისადმი მიძღვნილი ღონისძიება სოფლის მეურნეობის მინისტრმა ლევან დავითაშვილმა გახსნა.

მინისტრმა ქართველ მეცნიერებს საიუბილეო თარიღი მიულოცა და აგრარული დარგის განვითარებაში მათი ღვაწლის მნიშვნელობაზე ისაუბრა.

„აგრარულ მეცნიერებას აქვს ხანგრძლივი ისტორია. სოფლის მეურნეობის მეცნიერებათა აკადემია წარმოადგენს სახელმწიფოს მრჩეველს, რომელიც აგრარულ დარგში სწორი პოლიტიკის წარმართვაში მნიშვნელოვანი მხარდაჭერაა. ქართველი მეცნიერების ღვაწლი და გამოცდილება ფასდაუდებელია. სოფლის მეურნეობის სამინისტროსა და საქართველოს სოფლის მეურნეობის მეცნიერებათა აკადემიის შორის მჭიდრო თანამშრომლობა გარდაუვალი აუცილებლობაა დარგის სწორი და ეფექტიანი განვითარებისთვის“, - განაცხადა ლევან დავითაშვილმა.

საქართველოს სოფლის მეურნეობის მეცნიერებათა აკადემიის 60 წლიან საქმიანობაზე აკადემიის პრეზიდენტმა გურამ ალექსიძემ ისაუბრა. აკადემია 1957 წლის 12 დეკემბერს შეიქმნა.

იუბილესთან დაკავშირებით სოფლის მეურნეობის მეცნიერებათა აკადემიის წევრებმა სხვადასხვა ქვეყნის კოლეგებისგან მილოცვები მიიღეს. ღონისძიების ფარგლებში სამეცნიერო კონფერენცია და გამოფენა გაიმართა.

აკადემიის 60 წლის იუბილისადმი მიძღვნილ ღონისძიებას სოფლის მეურნეობის მინისტრის მოადგილე იური ნოზაძე, სამეცნიერო-კვლევითი ცენტრის დირექტორი ლევან უჭმაჭურიძე, საკრებულოს თავმჯდომარე გიორგი ტყემალაძე, აღმასრულებელი ხელისუფლებისა და საქართველოს პარლამენტის აგრარული კომიტეტის წარმომადგენლები ესწრებოდნენ.

საქართველო ირიგაციისა და დრენაჟის საერთაშორისო კომისიაში (ICID - International Commission on Irrigation & Drainage) გაწევრიანდა.

საერთაშორისო აღმასრულებელმა საბჭომ (IEC), როგორც ICID-ის გადამწყვეტილების მიმდებმა უმაღლესმა ორგანომ, საქართველოს განაცხადი დაადასტურა. აღნიშნულ საკითხთან დაკავშირებული ყველა აუცილებელი პროცედურა 2018 წლის იანვრის ბოლომდე დასრულდება. ირიგაციისა და დრენაჟის საერთაშორისო კომისიის 23-ე კონგრესზე „საქართველოს მელიორაციამ“, როგორც წევრობის კანდიდატმა, დამსწრე სამოგადოებას საქართველოში მელიორაციის დარგში მიღწევებისა და გამოწვევების შესახებ პრეზენტაცია წარუდგინა.

ICID კონგრესში გაწევრიანებით საქართველოსთვის ხელმისაწვდომი გახდება ICID-ის პლატფორმა, რომელიც აერთიანებს ირიგაციისა და დრენაჟის სექტორში ჩართულ

ყველა დაინტერესებულ მხარეს, მათ შორის, პოლიტიკური გადამწყვეტილებების მიმღებებს, ექსპერტებს, კვლევით ინსტიტუტებს, არასამთავრობო ორგანიზაციებსა და ფერმერებს. სხვადასხვა ქვეყანას ირიგაციისა და დრენაჟის განვითარებისა და მართვის განსხვავებული ინსტიტუციური და საორგანიზაციო გამოცდილება გააჩნია. აქედან გამომდინარე, ICID-ის სხვადასხვა კონგრესში, სემინარში და სამუშაო ჯგუფში მონაწილეობით, საქართველოს შესაძლებლობა ექნება სოფლის მეურნეობის მდგრადი განვითარებისათვის აუცილებელი ირიგაციისა და დრენაჟის საორგანიზაციო საკითხების გლობალურ პერსპექტივებს გაეცნოს.

ირიგაციისა და დრენაჟის საერთაშორისო კომისია (ICID - International Commission on Irrigation & Drainage) 1951 წლიდან სამ წელიწადში ერთხელ ორგანიზებას უწევს ირიგაციისა და დრენაჟის საერთაშორისო კონგრესის უმნიშვნელოვანესი ღონისძიების ჩატარებას. ამჟამად, ICID აერთიანებს 76 წევრ ქვეყანას აფრიკის, ამერიკის, აზიის,

ოკეანეთისა და ევროპის მასშტაბით, რომელიც მოიცავს მსოფლიოს სარწყავი ტერიტორიების 95%-ს. ირიგაციისა და დრენაჟის საერთაშორისო კომისია (ICID) არის წამყვანი სამეცნიერო, ტექნიკური, საერთაშორისო არაკომერციული, არასამთავრობო ორგანიზაცია, დაკომპლექტებული მსოფლიოს წამყვანი ექსპერტებით ირიგაციის, დრენაჟისა და წყალდიდობის მართვის საკითხებში.

საქართველოს ჩაის ბაზარი

Doing Business – 2018 წელი

ჩაის ფოთლის წარმოება

საქართველოში 2016 წელს 3,000 ტონა ჩაის ფოთლი იყო წარმოებული. 2014-2016 წლებში რეგიონების მიხედვით წარმოების მაჩვენებლები შემდეგია:

წარმოება (ათასი ტონა)	2014	2015	2016
აჭარა	0.2	0.9	0.8
გურია	0.4	0.4	0.4
იმერეთი	0.0	0.0	0.7
სამეგრელო-ზემო სვანეთი	1.2	0.8	1.1
სულ	1.8	2.1	3.0

ექსპორტ-იმპორტი

2016 წელს საქართველოდან ექსპორტზე 1,400 ტონაზე მეტი ჩაი გავიდა და 1.3-ჯერ მეტი იმპორტით შემოვიდა. ექსპორტირებული და იმპორტირებული პროდუქტების საშუალო ფასები მნიშვნელოვნად განსხვავდება ერთმანეთისგან.

მონაცემი	ექსპორტი	იმპორტი
მასა (კგ)	1,455,974	1,888,807
ღირებულება (\$)	1,275,865	6,452,439
1 კგ. საშუალო ფასი (\$/კგ)	0.88	3.42

პროდუქტები და ფასები

2016 წელს 1 კგ სანედლეულე ჩაის ფასი დაახლოებით 2.50 ლარი/კგ. იყო. 2017 წლის ივნისის მდგომარეობით, ბაზარზე წარმოდგენილი იყო შემდეგი პროდუქტები: 25-100-ცალიანი ერთჯერადი პაკეტების შეკვრები, 50-75-100-350-გრამიანი დასაყენებელი ჩაის შეკვრები. შავი ჩაის ასორტიმენტი უფრო მეტია, ვიდრე მწვანე ჩაის. ერთჯერადი პაკეტების ჩაის ასორტიმენტი უფრო მეტია, ვიდრე დასაყენებელის (ფოთლის ჩაის რაოდენობა ყველაზე მცირეა).

ყველაზე მეტად გაყიდვადია შავი ჩაი, შემდეგ – მწვანე ჩაი. ყველაზე მეტად იყიდება ერთჯერადი პაკეტის ჩაი, შემდეგ – დასაყენებელი.

დაახლოებით ერთნაირია ქართული და უცხოური მწარმოებლების რაოდენობები. უცხოელი მწარმოებლების ჩაი უფრო მეტ სავაჭრო ობიექტშია წარმოდგენილი, ვიდრე ქართული საწარმოების უმრავლესობისა.

სავაჭრო ობიექტებში წარმოდგენილი 25 ცალი ერთჯერადპაკეტის (50 გრამიანი) შეკვრების ფასები მწვანე ჩაისთვის 2.20-4.90 ლარის შუალედში იყო. შავი ჩაისთვისაც დაახლოებით იგივე ფასებია (2,30-4.20 ლარი). 100-გრამიანი დასაყენებელი მწვანე ჩაის ფასები 2.60-11.5 ლარის შუალედში იყო, იგივე ფასები იყო შავი ჩაისთვისაც (2.80-11.50 ლარი).

* სტატია შექმნილია „საქართველოს ბიზნესის ინსტიტუტის“ (business.org.ge) მიერ სტატისტიკის ეროვნული სამსახურის და საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს მონაცემთა საფუძველზე.

მსოფლიო ბანკის პროექტი Doing Business – ბიზნესის კეთება – თითოეულ ქვეყანას ანიჭებს სათანადო პოზიციას იმის მიხედვით, თუ ამ ქვეყანაში რამდენად ხელსაყრელია გარემო ბიზნესის წარმოებისთვის. 2018 წლის რეიტინგში 190 ქვეყნის შეფასება წარმოდგენილია. რაც უფრო მაღალია ქვეყნის რეიტინგი, მით უფრო ხელსაყრელი გარემოა ქვეყანაში ბიზნესის დაწყებისა და საქმიანობისთვის. ბიზნესის კეთების ჯამური რეიტინგი მიიღება შემდეგი 10 კომპონენტის სიახლოსა თუ სირთულის ანალიზის შედეგად:

- საწარმოს შექმნა
- მშენებლობაზე ნებართვის მიღება
- ელექტრომომარაგების სისტემაში ჩართვა
- საკუთრების რეგისტრაცია
- კრედიტის მიღება
- მინორიტი აქციონერების დაცვა
- საგადასახადო დაბეგვრა
- საერთაშორისო ვაჭრობა
- კონტრაქტების შესრულების უზრუნველყოფა
- გადახდისუნარიანობის გადამწყვეტა

საქართველო Doing Business-ის რეიტინგში დაწინაურდა და მეცხრე ადგილი დაიკავა, 2017 წლის რეიტინგში საქართველო მე-16 ადგილს იკავებდა. 2018 წლის რეიტინგი შედგენილია 2017 წლის ივნისის მონაცემთა საფუძველზე. საქართველო რეიტინგში მე-9 ადგილზეა. ქვეყანას ყველაზე კარგი მაჩვენებელი (2 ქულა) "მინორიტარი აქციონერების დაცვის" კომპონენტში აქვს, მას 4-4 ქულით მოსდევს "ბიზნესის დაწყების" და "ქონების რეგისტრაციის" კომპონენტები. ყველაზე ცუდი შეფასებები კი "საერთაშორისო ვაჭრობის" (62 ქულა) და "გადახდისუნარიანობის" (57 ქულა) კომპონენტებმა მიიღო. უნდა აღინიშნოს, რომ 2017 წლის რეიტინგთან შედარებით 6 კომპონენტის შეფასება გაუმჯობესებული და არცერთი არაა გაუარესებული.

2016 წლის რეიტინგში საქართველოს 23-ე პოზიცია ეკავა, 2017 წელს კი – მე-16 პოზიცია.

Doing Business-ის 2018 წლის რეიტინგში მეცხრეადგილოსანი საქართველოს ჯამური შეფასება 82.04 ქულაა, პირველ ადგილზე ახალი ზელანდიაა 86.55 ქულით, ბოლო – 190-ე ადგილს კი სომალი იკავებს 19.98 ქულით.

Doing Business-ის რეიტინგში შეგიძლიათ იხილოთ 190 ქვეყნის მონაცემები, ასევე, თითოეული ქვეყნის კომპონენტების შეფასებები და შედარებები წინა წელთან. რეიტინგზე სრული რეპორტი შეგიძლიათ იხილოთ ვებ-გვერდზე www.doingbusiness.org.

მენარმეთათვის სასარგებლო ინფორმაციის წყაროები

აქ მოცემულია ორი ვებ-გვერდის მოკლე მიმოხილვა, რომლებზეც შეგიძლიათ იხილოთ თქვენი ბიზნესის დაწყებისთვის, საწარმოს საკანონმდებლო მოთხოვნებთან შესაბამისობაში მოყვანისთვის აუცილებელი და სხვა ინფორმაცია.

საქართველოს საკანონმდებლო მაცნის ვებ-გვერდი matsne.gov.ge

აქ შეგიძლიათ იხილოთ საქართველოს ყველა უწყების მიერ მიღებული ნორმატიული აქტები, საერთაშორისო ხელშეკრულებები, საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილებები, ადგილობრივი თვითმმართველობის აქტები და საჯარო განცხადებები.

საჯარო რეესტრის ეროვნული სააგენტოს ვებ-გვერდი napr.gov.ge

აქ იხილავთ ახალი საწარმოს რეგისტრაციისთვის აუცილებელ ინფორმაციას (პროცედურები, დოკუმენტები). აქვე შეგიძლიათ მიიღოთ თქვენი საწარმოს ამონაწერი სამეწარმეო და არასამეწარმეო იურიდიულ პირთა რეესტრიდან. საიტზე განთავსებულია ბიზნესის რეესტრი, სადაც შეგიძლიათ მოძებნოთ თქვენთვის საინტერესო რეგისტრირებული სუბიექტი. ვებ-გვერდზე განთავსებულია უძრავი ქონების რეესტრი, სადაც შესაძლებელია მინის ამონაწერის და სხვა მონაცემების მოძიება.

კონკურენტული უპირატესობა

კონკურენცია არის მეტოქეობა ბაზარზე გარკვეული სარგებლის მიღების მიზნით. თქვენი კონკურენტები თქვენს სამოქმედო ბაზარზე თქვენს სამიზნე სეგმენტს სთავაზობენ იგივე პროდუქტს, რომელსაც ყიდით თქვენ. მყიდველი ცდილობს მიიღოს მეტი სარგებელი გაცემული ფულის სანაცვლოდ და კონკურენტი ბიზნესებიდან ჯილდოვდება საუკეთესო. წარმატების მისაღწევად. ერთ-ერთი უმთავრესი ფაქტორია კონკურენტული უპირატესობის ფლობა – თუკი თქვენს ბიზნესს აქვს ისეთი უნიკალური მახასიათებლები, რომლებიც ხელსაყრელად, მომგებიანად გამოგარჩევთ ბაზარზე მოქმედი თქვენი მეტოქეებისგან, მათი სწორად გამოყენებისას მაღალია წარმატების მიღწევის შანსი.

რა არის თქვენი კონკურენტული უპირატესობა პროდუქტის მიხედვით?

რა განსაკუთრებულ ღირებულებებს ქმნით თქვენი კლიენტებისთვის? რა განსაკუთრებულ სარგებელს იღებს კლიენტი? როგორია თქვენი პროდუქტის ხარისხი? როგორია ფასი? გაქვთ თუ არა ფასის რეგულირების საშუალება? რამდენად ძლიერია თქვენი ბრენდი? როგორია პროდუქტის სხვა მახასიათებლები, რომელთა მიხედვითაც შეიძლება მისი ცნობა და განსხვავება სხვა პროდუქტისგან? გაქვთ თუ არა უნიკალური მახასიათებლების დაპატენტებული პროდუქტი?

თუკი თქვენს ბიზნესს აქვს ისეთი უნიკალური მახასიათებლები, რომლებიც ხელსაყრელად გამოგარჩევთ ბაზარზე მოქმედი თქვენი მეტოქეებისგან, მათი სწორად გამოყენებისას მაღალია წარმატების მიღწევის შანსი.

გაქვთ თუ არა კონკურენტული უპირატესობის მქონე პროდუქტის დამზადების შესაძლებლობები?

გაქვთ თუ არა ხელმისაწვდომობა იაფ რესურსზე? ხარისხიან რესურსზე? იშვიათ რესურსზე? გაქვთ თუ არა ნედლეულის მაღალმედეგიანად გამოყენების სისტემა? გაქვთ თუ არა ნედლეულის მოწოდების გამართული სისტემა? იყენებთ თუ არა ეკონომიურ და მაღალხარისხიანი პროდუქციის დამამზადებელ აპარატურა-დანადგარებს? გაქვთ თუ არა უნიკალური დაპატენტებული ტექნოლოგიები? გყავთ თუ არა პროფესიონალი ტექნოლოგები? გყავთ თუ არა პროფესიონალი თანამშრომლები? იშვიათი სპეციალისტები? დანერგილი გაქვთ თუ არა მართვის მაღალმედეგიანი სისტემა? იყენებთ თუ არა ბაზრის კვლევებს? როგორია მიზნობრივ ბაზრებზე თქვენი ხელმისაწვდომობა? როგორია სარეალიზაციო არხების ათვისების სიდიდე? უწევთ თუ არა პროდუქტს ეფექტიან რეკლამას? გაქვთ თუ არა გაყიდვისშემდგომი მომსახურების ძლიერი სისტემა? როგორ გავლენას ახდენს ბიზნესზე მისი ადგილმდებარეობა?

- კონკურენტული უპირატესობა უნდა იყოს მნიშვნელოვანი – ის მკაფიოდ უნდა გამოირჩეოდეს კონკურენტებისგან.
- კონკურენტული უპირატესობა უნდა იყოს თვალსაჩინო კლიენტებისთვის.
- კონკურენტულ უპირატესობას მნიშვნელოვანი სარგებელი უნდა მოჰქონდეს კლიენტებისთვის.
- კონკურენტული უპირატესობა უნდა იყოს მდგრადი – საშუალო ან გრძელვადიან პერსპექტივაში უნდა უგებდეს კონკურენტებს.

კონკურენტული უპირატესობ(ებ)ის დადგენა გაგიადვილებთ კლიენტების სეგმენტაციას, მიზნობრივი ბაზრის შერჩევას (ვინ არის თქვენი მყიდველი? რას ანიჭებს უპირატესობას – დაბალ ფასს? მაღალ ფასს მაღალი ხარისხის სანაცვლოდ?) და პროდუქტის პოზიციონირებას (პოტენციური კლიენტისთვის იმის შეტყობინება, თუ რა უნიკალური მახასიათებლები აქვს პროდუქტს, რით განსხვავდება კონკურენტისგან და რა სარგებელი აქვს კლიენტს). კონკურენტული უპირატესობ(ებ)ის ანალიზი ასევე დაგანახებთ, თუ რომელი მიმართულებებით უნდა გაააქტიუროს ბიზნესმა მუშაობა, რათა კონკურენტული სისუსტეები გარდაქმნას უპირატესობებად.

* სტატია შექმნილია „საქართველოს ბიზნესის ინსტიტუტის“ (business.org.ge) მიერ.

პორტერის 5 ძალა

პორტერის 5 ძალის მოდელი აკეთებს ნებისმიერ ინდუსტრიაში არსებული 5 კონკურენტული ძალის ანალიზს და ეხმარება კომპანიას საკუთარი ძლიერი და სუსტი მხარეების განსაზღვრაში. იგი წარმოადგენს ბიზნესანალიზის მოდელს, რომელიც განმარტავს, თუ რატომ იღებენ განსხვავებული ინდუსტრიაში განსხვავებული სიდიდის მოგებას. მოდელის შესახებ ინფორმაცია თავდაპირველად მაიქლ ი. პორტერის 1980 წელს გამოცემულ წიგნში „კონკურენტული სტრატეგია: ინდუსტრიებისა და კონკურენტების ანალიზის ტექნიკები“ გამოქვეყნდა. პორტერის მიერ გამოვლენილი 5 ძალა ხშირად გამოიყენება, როგორც ინდუსტრიაში/ბაზარზე კონკურენციის ინტენსიურობის, მიმზიდველობისა და მომგებიანობის საზომი. ეს ძალებია:

1. ინდუსტრიაში არსებული კონკურენცია

ინდუსტრიაში არსებული კონკურენციის მნიშვნელობა კონკურენტების რაოდენობითა და კომპანიისთვის საფრთხის შექმნის უნარით განისაზღვრება. რაც უფრო დიდია კონკურენტების რაოდენობა, მით ნაკლებ ძალაუფლებას ფლობს კომპანია. თუ მიმწოდებლები და მყიდველები მათთვის სასურველ გარიგებას ვერ მოახდენენ კომპანიასთან, ისინი კონკურენტ კომპანიებს დაუწყებენ ძებნას. როცა კონკურენტული მეტოქეობა ნაკლებია, კომპანიას უფრო მეტი ძალა აქვს აკეთოს ის, რაც უნდა მაღალი გაყიდვებისა და მოგების მისაღწევად.

2. ინდუსტრიაში ახალი შემომსვლელების პოტენციალი

კომპანიის სიძლიერეზე ასევე დიდ გავლენას ახდენს მის ბაზარზე ახალი შემომსვლელები კომპანიები. რაც უფრო ნაკლები დრო და ფული უღირს კონკურენტს ბაზარზე შესასვლელად და ეფექტური მეტოქეობის გასაწევად, კომპანიის პოზიციების შესუსტების მით უფრო მეტი შესაძლებლობა ჩნდება. ისეთი კომპანიებისთვის, რომლებსაც ურჩევნიათ ნაკლები კონკურენტების გარემოცვაში საქმიანობა, ძლიერი ბარიერების მქონე ინდუსტრია უფრო მიმზიდველია.

3. მომწოდებელთა ძალა

ეს ძალა უკავშირდება მომწოდებელთა უნარს გაზარდონ საქონლისა და მომსახურების ფასები. მასზე გავლენას ახდენს საქონლისა და მომსახურების მომწოდებლების რაოდენობა, პროდუქციის თავისებურებებები, რომლებსაც ისინი აწვდიან კომპანიას და კომპანიისთვის ერთი მომწოდებლიდან მეორეზე გადასვლისას გასაწევი ალტერნატიული დანახარჯი. რაც უფრო ნაკლები მომწოდებელი და რაც უფრო მეტი კომპანია ინდუსტრიაში, მით მეტი ძალაუფლებას ფლობს მომწოდებელი.

4. მომხმარებელთა ძალა

აღნიშნული ძალა ეხება მომხმარებელთა უნარს შეამცირონ ფასები. მასზე გავლენას ახდენს კომპანიის მყიდველთა და მომხმარებელთა რაოდენობა, თითოეული მომხმარებლის მნიშვნელოვნების დონე და ერთი მომხმარებლიდან მეორეზე გადასვლის ალტერნატიული დანახარჯი კომპანიისთვის. რაც უფრო მცირე და ძლიერია კლიენტების ბაზა, მით უფრო მეტი ძალაუფლებას ფლობს ის.

5. შემსვლელი პროდუქტების გამოჩენის საფრთხე

კონკურენტების მიერ წარმოდგენილი პროდუქცია, რომლებმაც შეიძლება ჩაანაცვლოს კომპანიის პროდუქტი ან მომსახურება, კომპანიისთვის საფრთხეს წარმოადგენს. მაგალითად, თუ კომპანია მომხმარებლებს ისეთ ინსტრუმენტს ან მომსახურებას სთავაზობს, რომელიც ჩანაცვლებაც სხვა ინსტრუმენტითა და მომსახურებით შეიძლება, მაშინ შესაძლოა კომპანიის ძალა შესუსტდეს.

პორტერის 5 ძალის და ინდუსტრიაში მათი მოქმედების თავისებურებების გააზრებამ შესაძლოა მისცეს კომპანიას ბიზნეს-სტრატეგიის კორექტირების და საკუთარი რესურსების უკეთესად გამოყენების საშუალება.

* სტატიის წყარო investopedia.com

გამო, მინიმუმამდე მცირდება ახალგაზრდა გაუხევეველი ღერო-ფოთლების რაოდენობა და მკვეთრად ეცემა ნედლეულის მოსავალი. დაფნა ქვეტყის მცენარეა, რის გამოც ის კარგად იტანს გაფანტულ სინათლეს და ნაწილობრივ დაჩრდილვას. დაფნა უკეთ იტანს ფოთოლმცვენი მფარველი მცენარეების თანაარსებობას.

დაფნას მკვეთრად გამოხატული საზამთრო შესვენების პერიოდი არა აქვს და მთელი წლის განმავლობაში, ხელსაყრელ პირობებში, აქტიურ ვეგეტაციას განაგრძობს. ის მნიშვნელოვანი დაზიანების გარეშე იტანს -12 -130 ცინვას. ერთწლიანი ღერო-ფოთლების სუსტი დაზიანება იწყება -9 -10 გრადუსზე, ხოლო -14 -150 ცინვაზე ზიანდება ვარჯის ჩონჩხის ძირითადი ტოტები. -18 -200 ცინვაზე მცენარე მთლიანად იღუპება.

დაფნის გამრავლების წესები

დაფნამრავლდება ვეგეტაციურად და გენერაციულად, ე. ი. თესლითაც და მცენარის ნაწილებითაც.

თესლით გამრავლების დადებითი მხარეებია: რეპროდუქციის მაღალი კოეფიციენტი, სიადვილე, შეცვლილ გარემო პირობებისადმი შეგუების უკეთესი უნარი, სიცოცხლის მეტი ხანგრძლივობა და დაავადებებისადმი და მავნებლებისადმი მეტი გამძლეობა. უარყოფითი მხარეა ნარგაობის სიჭრელე და გვიანი მოსავლიანობა.

ვეგეტაციური გამრავლების დადებითი მხარეა ერთფეროვანი ნამრავლის მიღება და მოსავლიანობაში ადრე შესვლა, უარყოფითი სამუშაოს შესრულების სირთულე და სიძვირე, ნაკლები სიცოცხლის ხანგრძლივობა, დაავადებათა და მავნებელთა გავრცელების მეტი საშიშროება და სხვ.

ვეგეტაციური გამრავლების სახეებია: ღეროსეული და ფოთლისეული კალმების დაფესვიანება, ტოტების გადაწვენა, ბუჩქის დაყოფა და მცნობა.

საწარმოო პლანტაციების გასაშენებლად იყენებენ დაფნის თესვას ადგილზე თესვით ან გამოყვანილი თესლნერგის გადარგვას. ამ წესით გაშენებული პლანტაციები მნიშვნელოვანი მორფოლოგიური და სამეურნეო ნიშან-თვისებების სიჭრელით ხასიათდება.

დაფნის სადღე და სათესლე პლანტაციების მოსაწყობად სარგავი მასალა აუცილებლად უნდა გამოყვანილ იქნეს ვეგეტაციურად გამრავლების გზით.

თესვა

თესლი სიმწიფეში შედის სექტემბერში და გარემო პირობების, მცენარეთა ბუნების და სხვა მიზეზით შეიძლება გაგრძელდეს დეკემბრის ბოლომდე. მძიმე მექანიკური შედგენილობის ნიადაგებზე დაფნა სტრატეფიცირებული თესლით ადრე გაზაფხულზე ითესება. ტენიანი სუბტროპიკული ზონის, თბილი

და რბილი ზამთრის პირობებში კი დაფნა ითესება შემოდგომაზე. 1 ჰექტარი სანერგისათვის საჭიროა 500 კგ სტანდარტული თესლი. შემოდგომით დათესილი თესლი ნიადაგში უნდა დაითაროს 3-4 სმ სიღრმეზე, ხოლო გაზაფხულზე დათესილი - 5-6 სმ-ზე. თესლი ითესება მწკრივთა შორის 30 სმ -ზე დაცილებულ ღარში 5-6 სმ-ის დაცილებით.

დაფნის თესლი ტენით უზრუნველყოფის დროს, 8 გრადუსზე იწყებს გაღვივებას, 10-12 გრადუსზე კი აღმოცენებას. მასიური აღმოცენება იწყება 16-18 გრადუსზე.

ახალი აღმონაცენის მგრძობელობა მზის პირდაპირი სხივების მიმართ, არის დაფნის ბუნების ისტორიულად ქვეტყის პირობებში ჩამოყალიბების შედეგი, ამიტომ ჩვილი ნათესარების მზის სხივების მოქმედებისაგან დასაცავად, ნათესი კვლევი უნდა დაიჩრდილოს დოლბანდით, მოთიბული ბალახით ან სხვა რამ მსგავსით. დოლბანდის გადასაკრავად უნდა გაკეთდეს 35-40 სმ სიმაღლის ნახევრად სფერული კარკასები.

ვეგეტაციის პირველ წელს დაფნა ნელა იზრდება. ფესვის ზრდა კი უფრო გაძლიერებულია. სავეგეტაციო პერიოდში შეინიშნება ზრდის ორი ტალღა. ცენტრალური ღერო, ნორმალური კვების და მოვლის პირობებში, პირველ წელსვე იტოტება და სიმაღლით 35 სმ-ს აღწევს.

დაფნის სტანდარტულ ნერგს უნდა ჰქონდეს კარგად განვითარებული ფესვთა სისტემა. ღეროს დიამეტრი ფესვის ყელთან უნდა იყოს არანაკლებ 5მმ, სიმაღლე კი-30 სმ.

დაფნის ვეგეტაციური გამრავლება

ვეგეტაციური გამრავლების ხერხებიდან შესაძლებელია დაფნის გასამრავლებლად გამოვიყენოთ: გადაწვენა, მინის შემოყრა, ზრდადასრულებული ან ნახევრად მწვანე კალმების დაკალმება ან სხვა. გადაწვენით გამრავლებას ძირითადად იყენებენ მეჩხერი პლანტაციების შესავსებად. დაფნის კალმების დაფესვიანებასა და მათ შემდგომ ზრდა-განვითარებაზე დადებით გავლენას ახდენს ზრდის სტიმულატორები. გარდა ამისა, დაფნის კალმების

ვეროპაში კეთილშობილი დაფნა ცნობილი იყო უძველესი დროიდან. ის მოხსენებულია ბერძნულ მითოლოგიაში, როგორც ღვთაებრივი მცენარე. მისგან დაწნული გვირგვინი უმაღლეს ჯილდოს სიმბოლოდ ითვლებოდა ბრძოლებში, საზოგადოებრივი მოღვაწეობის თუ სხვა სახის ასპარეზობაზე გამარჯვებულთათვის. დაფნის გვირგვინს, როგორც დიდების სიმბოლოს, დღემდე არ დაუკარგავს მნიშვნელობა, ამიტომ მას იმსახურებენ მხოლოდ ყველაზე ღირსეულნი, გამოჩენილნი და დიდების შარავანდედით მოსილნი. ნოდება „ლაურეატი“ დასაბამს laurus-იდან იღებს, რაც დაფნის გვირგვინს ნიშნავს. გამოჩენილმა კარლ ლინეიმ მას „კეთილშობილი“ დაფნა უწოდა. დაფნის თითქმის ყველა ნაწილი შეიცავს ეთეროვან ზეთს, მაგრამ სამრეწველო გამოყენება მხოლოდ მის ფოთლებს აქვს, რომელიც ძველი დროიდანვე იხმარებოდა როგორც სურნელ-სანელებელი: საკონსერვო მრეწველობაში, კულინარიაში და გასტრონომიაში, რის გამოც ის ვაჭრობის ძირითადი საგანი იყო ხმელთაშუა ზღვის ქვეყნებში.

ფოთლის სიდიდის მიხედვით არჩევენ ვიწრო, საშუალო და ფართოფოთლიან ფორმებს. ფორმების მიხედვით ეთერზეთის შემცველობა მერყეობს 1,48 -დან 4,62 %-მდე. მიუხედავად იმისა, რომ, ფართოფოთლიანი ფორმის ბუჩქები 2-3 ჯერ მეტი რაოდენობის მასას იძლევა, ვიდრე წვრილფოთლიანები, ამ უკანასკნელის ფორმები გაცილებით მეტი ეთერზეთის შემცველობით ხასიათდებიან.

კეთილშობილი დაფნის მემკვიდრული ბუნება ისტორიულად ჩამოყალიბდა ხმელთაშუა ზღვის სანაპირო ქვეყნებისათვის დამახასიათებელი მშრალი, სუბტროპიკული კლიმატის პირობებში, რის გამოც მისი მორფოლოგიური და ანატომიური აგებულება სავსებით შესაბამისია მის ჩამოყალიბებაზე მოქმედ გარემო პირობებთან გამონვეულ რეაქციას. დაფნის ტყავისებრი ფოთლები გვალვის ამტანობის მაჩვენებელია, თუმცა მწვანე მასის მოსავალი დიდად არის დამოკიდებული მცენარის ტენით უზრუნველყოფაზე. ტენის დეფიციტის

დაფნის კულტურა

დაფესვიანებაზე გავლენას ახდენს: სუბსტრატი, კალმის სტადიური მდგომარეობა, ინდივიდის ბუნება, გარემოს ტემპერატურა, დარგვის წესი და სხვა. ერთწლიანი კალმების დამზადების და დარგვის საუკეთესო დროა მარტი-აპრილი, ნახევრად გამერქნებული და მწვანე გაუმერქნებელი კალმებისათვის კი ივლისი-აგვისტო.

ერთწლიანი სტანდარტული კალამი 12-15 სმ სიგრძის უნდა იყოს, ჰქონდეს ოთხი კვირტი ფოთლებით. დასარგავად მომზადებისას ქვედა ორი ფოთლი უნდა მოვაშროთ და დავტოვოთ ოთხი კვირტი ნახევრად შეკვცილი ორი ზედა ფოთლით. დამზადებული კალამი დახრილად ისე უნდა დავრგოთ, რომ ქვედა ორი კვირტი სუბსტრატში ჩაიფლოს.

კალმების დასაფესვიანებლად საუკეთესო შედეგს იძლევა წითელმინა ქვედა უკუმუსო ფენა, შემდეგ ხავსიანი სილა, გაცრილი კარბონატული ნიადაგი, წმინდა გარეცხილი სილა და სხვ.

დაფნის პლანტაციის გაშენება და აბრტოპინიკა

დაფნა უხვ მოსავალს იძლევა ღრმა სახნავი ფენის, საკვები ელემენტებით მდიდარ, საშუალო ან მსუბუქი მექანიკური შედგენილობის ნეიტრალური რეაქციის მქონე ნიადაგებზე. ის კარგად ეგუება სუსტად განვითარებულ, სხვადასხვა ხარისხით დარეცხილ ხირხატ ნიადაგებსაც. ნაკვეთის რელიეფის მიხედვით დაფნა შეიძლება გავაშენოთ ფერდობებზე, ბორცვებზე, ხეობებში და ვაკეებზე.

ნიადაგი ძირითადად უნდა დამუშავდეს პლანტაციის გაშენებამდე, გაკულტურებულ ნაკვეთებზე 1-1,5 თვით, ხოლო ყამირზე 3-4 თვით ადრე, რაც ხელს შეუწყობს მათში ქიმიური და მიკრობიოლოგიური პროცესების გაძლიერებას. წითელმინებსა და ეწერ ნიადაგებზე, რომელთა არის რეაქცია - PH 3,5-4,5-ს არ აღემატება, აუცილებლად საჭიროებს მოკირიანებას გაცვლითი მუავიანობის ყოველ ერთეულზე, ერთ კვადრატულ მეტრზე 600-800 გრამის ოდენობით.

პლანტაციის გაშენება შეიძლება ორი წესით: ბუჩქურად და შპალერულად. აქედან უპირატესობა ენიჭება შპალერულს.

დაფნის პლანტაციის გაშენება შეიძლება როგორც ნერგით, ასევე თესლის მუდმივ ადგილზე თესვით. პლანტაციის ნერგით გაშენების ოპტიმალური ვადებია: 1 ოქტომბრიდან 15 ნოემბრამდე და 15 თებერვლიდან 1 აპრილამდე. შემოდგომაზე დარგული ნერგი დაზიანებულ ფესვთა ნაწილს გაზაფხულამდე აღიდგენს, ვეგეტაციის დაწყებას მომზადებული ხვდება და გაზაფხულის გვალვები ნაკლებად დააზიანებს.

ფერდობზე შპალერული წესით-(0,5*1,5მ-ზე) გაშენების შემთხვევაში საჭიროა 13400 ნერგი, ხოლო ვაკეზე (0,5 *1,75 მ-ზე)-11500 ცალი ნერგი.

დაფნის პლანტაცია კარგად უნდა იყოს დაცული პირუტყვისაგან, სასურველია, ღობე იყოს ცოცხალი

(ტრიფოლიათა, ბრონეული).

დაფნის პლანტაციის მოჭრილი ნაწილების აღდგენის უნარი, ახალგაზრდა მცენარეთა ზრდის ტემპი და მცენარის პროდუქტიულობა, სხვა გარემო პირობებთან ერთად, დიდად არის დამოკიდებული მცენარის საკვები ელემენტებით უზრუნველყოფაზე. წითელმინებზე, რომელიც გამოირჩევა მაღალი მუავიანობით, ფოსფორის ნაკლებობის შესავსებლად საუკეთესო საშუალებაა ფოსფორიტის ფქვილით პლანტაციის განოციერება ოთხ წელიწადში ერთხელ 600 კგ მოქმედ ნივთიერებაზე გაანგარიშებით.

გასხვლა-ფორმირება ცნობილია დაფნის გასხვლა-ფორმირების 3 ხერხი: შტამბიანი, ბუჩქური და შპალერული.

დაფნის პლანტაციის ბუჩქური ან შპალერული წესით გაშენების დროს მცენარეთა გასხვლა-ფორმირება, ბუჩქის გაძლიერების მიზნით, იწყება დარგვიდან მესამე წელს. გასხვლისას ბუჩქები ბაღის მაკრატლით ფესვის ყელიდან 10-15 სმ-ზე იჭრება. გადაჭრის შემდეგ წარმოიქმნება პირველი რიგის ტოტები, რითაც მკვეთრად იზრდება ფოთლის მომცემი ზედაპირი. შპალერული წესით გაშენებულ დაფნის პლანტაციაში ნარგავები მეორედ ფესვის ყელიდან 20-25 სმ-ზე უნდა გადაიჭრას. ვარჯის ფორმირება ძირითადად მეორე გასხვლით უნდა დამთავრდეს.

შპალერულად გაშენებულ დაფნის პლანტაციებში მოსავალს იღებენ 2 წელიწადში ერთხელ. ბუჩქებზე 5-10 სმ სიმაღლის ერთწლიანი ამონაყარის ნეკი უნდა დარჩეს. პლანტაციის ექსპლოატაცია განახლების გარეშე უნდა გაგრძელდეს მანამ, სანამ მოსავალი არ დაიწყებს შემცირებას და შპალერი მიაღწევს 80-90 სმ სიმაღლეს. მოსავლიანობის დაცემისას პლანტაცია ფესვის ყელიდან 20 სმ-ზე მძიმედ უნდა გაისხლას, რის შემდეგ მოსავლის ციკლი კვლავ მეორდება.

დაფნის მავნებელი დაავადებები და მათთან ბრძოლა

დაფნას საკმაოდ მრავალრიცხოვანი მავნებლები ჰყავს. ზოგიერთი მათგანი მონოფაგია, ზოგიც სხვა სუბტროპიკული მცენარეების საერთო მავნებელია.

პლანტაციებში და უფრო ნაკლებად სანერგეებში, დაფნას აზიანებს: ფოთოლრწყილა; რბილი, იაპონური და ციტრუსოვანთა ცვილისებრი ცრუფარიანები; ნარინჯოვანთა ყვითელი, მიხაკისფერი, იაპონური ჩხირისებრი ფარიანები; ჩაის ბუგრი; სათბურის თრიბსი და სხვა. ბიოპრეპარატებიდან აღნიშნულ მავნებლებზე წარმატებით გამოიყენება დიპელი, ლეპიდენი, ტურინგენი, ბოვერინი და სხვა, ასევე ფარიანებისა და ცრუფარიანების წინააღმდეგ სასარგებლო მწერები (კრიპტოლემუსი, როდოლია).

დაფნას აზიანებს ფესვის სამხრეთული სიდამპლე, ფილოსტიქოზი, ანთრაქნოზი, ფესვის სიდამპლე და სხვა დაავადებები, რომელთა წინააღმდეგ უნდა გამოვიყენოთ ბორდოული სითხე, კოლოიდური გოგირდი, აგროკატენა, ფიტოკატენა და სხვა.

მოსავალი აღება

სამრეწველო მიზნით ფოთლის მოკრეფვა იწყება მეოთხე-მეხუთე წელს და სრულ მოსავლიანობას აღწევს მეშვიდე-მერვე წელს. დაფნის ბუჩქოვანი ფორმის საექსპლოატაციო პერიოდი შედარებით ნაკლებია. პლანტაციაში მოსავლის აღებას ყოველწლიურად მცენარის 30-40 სმ სიმაღლეზე გადაჭრით აწარმოებენ, სუსტ პლანტაციაში კი 2 წელიწადში ერთხელ. მცენარის ერთი და იმავე ადგილზე ხშირი გადაჭრა იწვევს დაკორძებას, რაც საბოლოოდ ძალზე ამცირებს მოსავლიანობას და საერთოდ მცენარეს. ამიტომ ყოველ წელს მოსავლის აღების დროს მცენარეს 5 სმ-ით უფრო მაღალ ჭრიან, სანამ მცენარე 90-100 სმ არ მიაღწევს, შემდეგ კი სასურველია, იგი გადაიჭრას ფესვის ყელიდან 10-15 სმ სიმაღლეზე, მორიგეობით ე.ი. ფოთლის კრეფა წლის გამოშვებით კარგ შედეგს იძლევა. მაგალითად თუ ერთ წელს ფოთლოს მოკრეფთ, მეორე წელს ბუჩქი უნდა გადაიჭრას 30-40 სმ სიმაღლეზე. ეს წესი შრომატევადია, მაგრამ ადიდებს მოსავალს და აუმჯობესებს ბუჩქის საერთო მდგომარეობას.

ფოთლის კრეფა იწყება ვეგეტაციის დამთავრების შემდეგ და გრძელდება გაზაფხულამდე. საქართველოში დაფნის კრეფის საუკეთესო დროა ნოემბრიდან მარტამდე. ფოთლები უკეთ შრება აჭრილ ღეროებთან ერთად, დაკიდებულ მდგომარეობაში. გაშრობის დროს ფოთლებს პირდაპირი მზის სხივები არ უნდა ხვდებოდეს, შრომა უკეთესია ჩრდილში ან სიბნელეში. თუ ღერო ფოთლებს გაშრობის არათანაბარი პირობები აქვს, ყოველ 3-4 დღეში უნდა გადავაბრუნოთ. ნორმალურ პირობებში შრომა 2-3 კვირაში მთავრდება.

2018

იანვარი 01

ორშ.	1	8	15	22	29
სამშ.	2	9	16	23	30
ოთხ.	3	10	17	24	31
ხუთ.	4	11	18	25	
პარ.	5	12	19	26	
შბ.	6	13	20	27	
კვ.	7	14	21	28	

თებერვალი 02

	5	12	19	26
	6	13	20	27
	7	14	21	28
1	8	15	22	
2	9	16	23	
3	10	17	24	
4	11	18	25	

მარტი 03

	5	12	19	26
	6	13	20	27
	7	14	21	28
1	8	15	22	29
2	9	16	23	30
3	10	17	24	31
4	11	18	25	

აპრილი 04

ორშ.	2	9	16	23	30
სამშ.	3	10	17	24	
ოთხ.	4	11	18	25	
ხუთ.	5	12	19	26	
პარ.	6	13	20	27	
შბ.	7	14	21	28	
კვ.	1	8	15	22	29

მაისი 05

	7	14	21	28
1	8	15	22	29
2	9	16	23	30
3	10	17	24	31
4	11	18	25	
5	12	19	26	
6	13	20	27	

ივნისი 06

	4	11	18	25
	5	12	19	26
	6	13	20	27
	7	14	21	28
1	8	15	22	29
2	9	16	23	30
3	10	17	24	

ივლისი 07

ორშ.	2	9	16	23	30
სამშ.	3	10	17	24	31
ოთხ.	4	11	18	25	
ხუთ.	5	12	19	26	
პარ.	6	13	20	27	
შბ.	7	14	21	28	
კვ.	1	8	15	22	29

აგვისტო 08

	6	13	20	27
	7	14	21	28
1	8	15	22	29
2	9	16	23	30
3	10	17	24	31
4	11	18	25	
5	12	19	26	

სექტემბერი 09

	3	10	17	24
	4	11	18	25
	5	12	19	26
	6	13	20	27
	7	14	21	28
1	8	15	22	29
2	9	16	23	30

ოქტომბერი 10

ორშ.	1	8	15	22	29
სამშ.	2	9	16	23	30
ოთხ.	3	10	17	24	31
ხუთ.	4	11	18	25	
პარ.	5	12	19	26	
შბ.	6	13	20	27	
კვ.	7	14	21	28	

ნოემბერი 11

	5	12	19	26
	6	13	20	27
	7	14	21	28
1	8	15	22	29
2	9	16	23	30
3	10	17	24	
4	11	18	25	

დეკემბერი 12

	3	10	17	24	31
	4	11	18	25	
	5	12	19	26	
	6	13	20	27	
	7	14	21	28	
1	8	15	22	29	
2	9	16	23	30	